

VÆKST OG VÆKSTVILKÅR I SJÆLLANDSKE KOMMUNER

Kalundborg Kommune 2018

FORORD

Denne rapport præsenterer aktuelle, erhvervsrelevante nøgletal for Kalundborg Kommune. Indikatorerne dækker erhvervsmæssige præstationer, der bl.a. vedrører værdiskabelse, produktivitet, antal nye virksomheder, beskæftigelse og eksport i kommunens virksomheder. Rapporten indeholder endvidere relevante nøgletal for de lokale vækstvilkår med fokus på arbejdsmarked, pendling, uddannelse, erhvervsindkomster, virksomhedernes brug af erhvervs- og innovationsfremme, mv. Rapporten giver et solidt videngrundlag for at styrke og målrette den erhvervspolitiske indsats til gavn for lokal vækst- og erhvervsudvikling.

God læselyst.

INDHOLD

SAMMENFATNING	4
DEL I VÆKST OG ERHVERVSPRÆSTATIONER	6
1 VÆRDISKABELSE OG PRODUKTIVITET.....	7
2 ARBEJDSSTEDER OG BESKÆFTIGELSE.....	11
3 IVÆRKSÆTTERI OG VÆKSTVIRKSOMHEDER	18
4 EKSPORT	24
DEL II VÆKSTVILKÅR OG RAMMEBETINGELSER	28
5 ARBEJDSMARKED, BOSÆTNING OG PENDLING	29
6 UDDANNELSE	35
7 SOCIOØKONOMISKE FORHOLD OG ERHVERVSINDKOMSTER.....	38
8 BRUG AF ERHVERVSFREMME	41
9 INVESTERINGER OG NY TEKNOLOGI	44

SAMMENFATNING

Kalundborg Kommune har de senere år oplevet en markant fremgang i værdien, som skabes i kommunens private virksomheder. Siden 2010 er den samlede værdiskabelse øget med hele 75 pct.

Fremgangen skyldes først og fremmest, at en række af Danmarks toneangivende virksomheder som bl.a. Novo Nordisk, Novozymes m.fl. har udvidet deres produktionsafdelinger i Kalundborg Kommune. Investeringerne har skabt et stort antal nye, højproduktive arbejdspladser.

Samtidig har der været en pæn vækst i den samlede beskæftigelse på omkring 3 pct., hvilket svarer til gennemsnittet for Region Sjælland. Industri samt bygge & anlæg er gået frem med henholdsvis 12 pct. og 8 pct. i perioden 2010-17. I samme periode er beskæftigelsen inden for både detailhandel og primære erhverv gået tilbage med 10 pct. Industrien har været den helt store jobskaber. I perioden fra 2010-17 tegnede industrien sig for en beskæftigelsesmæssig fremgang på mere end 500 fuldtidsårsværk.

Erhvervsstrukturen i Kalundborg Kommune er kendetegnet ved mange, små virksomheder. 93 pct. af virksomhederne har under 10 ansatte, men tegner sig kun for 33 pct. af alle fuldtidsjob i kommunen. En gruppe af større virksomheder med mere end 50 fuldtidsansatte står for 43 pct. af fuldtidsbeskæftigelsen. De større virksomheder, særligt inden for industrien, udgør en stigende andel af beskæftigelsen i Kalundborg Kommune.

Etableringsraten er lidt lavere i Kalundborg Kommune end i Region Sjælland og på landsplan. Etableringsraten har dog været stigende, og afstanden til regions- og landsgennemsnittet er indsnævret. De nyetablerede virksomheder skaber i lidt mindre omfang nye arbejdspladser sammenlignet med gennemsnittet for nyetablerede virksomhed i Region Sjælland

og på landsplan. Generelt er andelen af vækstvirksomheder lavere i Kalundborg Kommune, og andelen af vækstvirksomheder har været fallende de seneste år.

Kalundborg Kommune ligger markant over regions- og landsgennemsnittet målt på eksportens andel af den samlede produktionsværdi. Men eksporten er koncentreret på få virksomheder. Andelen af eksportende virksomheder er på 7,5 pct., hvilket er lavere end på landsplan og under niveauet for Region Sjælland.

Kalundborg Kommune har de senere år oplevet en pæn befolkningstilvækst. I 2017 var den samlede tilvækst knap 250 personer. Befolkningstilvæksten skyldes en positiv nettoindvandring og nettotilflytning. Der har de senere år været fremgang i andelen af udenlandsk arbejdskraft ansat i kommunens virksomheder. I 2017 var 2,6 pct. af de beskæftigede udlændinge. Dog er andelen af udenlandsk arbejdskraft under gennemsnittet for hele landet.

Kalundborg Kommune har en ledighed på niveau med regionsniveauet, men en lidt højere andel af befolkningen i den erhvervsaktive alder står uden for arbejdsstyrken. 48 pct. af de beskæftigede har en erhvervsfaglig uddannelse, hvilket er markant over landsgennemsnittet på 34 pct.

En relativ høj andel af virksomhederne i Kalundborg Kommune har gjort brug af offentlige innovations- og erhvervsfremmetilbud. 5,3 pct. af virksomhederne har i perioden 2015-17 benyttet offentlige erhvervs- og innovationsfremmetilbud. Det er en højere andel end på landsplan.

Den relativt høje andel skyldes primært, at mange virksomheder har deltaget i regionale strukturfondsprojekter. Til gengæld er andelen, der har benyttet andre typer af erhvervs- og innovationsfremmetilbud (fx vækst-kortlægning i Væksthuset og eksportvejledning fra Eksportrådet), under niveauet for Region Sjælland og for hele Danmark.

Erhvervslivets investeringer har ligget på omkring 2 mia. kr. siden 2010. Særligt industrien tegner sig for en stor andel af de samlede bruttoinvesteringer (62 pct.). 81 pct. af investeringerne blev i 2016 foretaget af virksomheder med mindst 50 fuldtidsårsværk.

VÆKST OG ERHVERVS- PRÆSTATIONER

1

VÆRDISKABELSE OG PRODUKTIVITET

2

BESKÆFTIGELSE, VIRKSOMHEDER OG
ARBEJDSPLADSER

3

IVÆRKSÆTTERI OG
VÆKSTVIRKSOMHEDER

4

EKSPORT

1 VÆRDISKABELSE OG PRODUKTIVITET

Værdiskabelsen inden for private brancher er øget markant i Kalundborg Kommune og ligger i dag væsentligt over niveauet på regions- og landsplan.

Fremgangen skyldes primært, at en række relativt lavproduktive job er blevet erstattet af højproduktive job inden for primært medicinal- og kemiskindustri.

Udviklingen er trukket af nogle få, højproduktive virksomheder, der har investeret og udbygget deres aktiviteter i Kalundborg Kommune.

Når der ses på den gennemsnitlige produktivitet blandt alle virksomheder i Kalundborg Kommune, tegner der sig et mere gennemsnitligt billede.

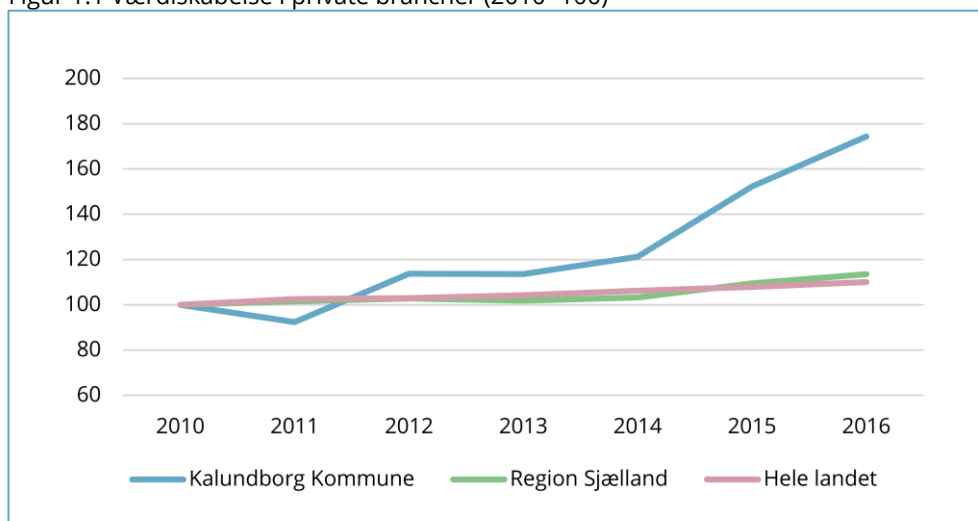
Den gennemsnitlige værdiskabelse pr. årsværk
er steget **75%** siden 2010 i
Kalundborg Kommune.

24% af virksomhederne
i Kalundborg Kommune er højproduktive.

Værdiskabelse og produktivitet i den private sektor har stor betydning for Danmarks samlede velstandsudvikling. Værdiskabelsen er et udtryk for den samlede værdi, som bliver skabt af de personer, der arbejder i de lokale virksomheder.

Kalundborg Kommune har oplevet en markant fremgang i den private sektors værdiskabelse. Det fremgår af figur 1.1, der viser udvikling i værdiskabelsen i private brancher siden 2010 og frem til i dag for hhv. Kalundborg Kommune, Region Sjælland og hele landet (2010=100).

Figur 1.1 Værdiskabelse i private brancher (2010=100)

Kilde: Sam-K/Line.

Med en samlet værdiskabelse i de private brancher på 18,9 mia. kr. i 2016 er Kalundborg Kommune den største erhvervskommune i Region Sjælland. Særligt siden 2014 har der været en kraftig vækst i værdiskabelsen. I 2016 er den samlede værdiskabelse i kommunen øget med næsten 75 pct. i forhold til 2010. Til sammenligning har fremgangen på landsplan været knap 10 pct.

Den store fremgang skyldes i høj grad, at en række af Danmarks toneangivende virksomheder som bl.a. Novo Nordisk, Novozymes m.fl. har udvidet deres produktionsafdelinger i Kalundborg Kommune. Investeringerne har skabt et stort antal nye, højproduktive arbejdspladser.

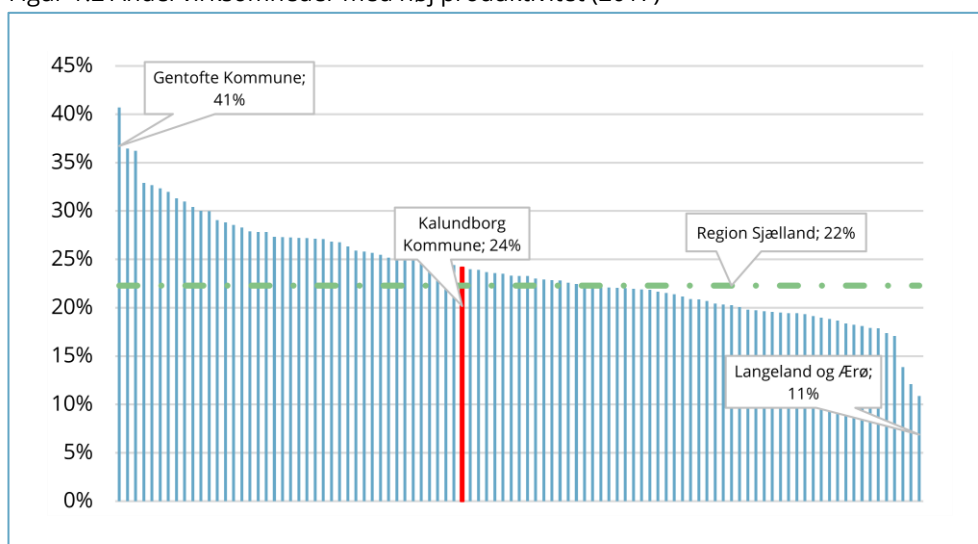
Den samlede beskæftigelse er ikke vokset nævneværdigt, så fremgangen i værdiskabelsen er primært et resultat af, at en række relativt lavproduktive job inden for fx detailhandel og transport er erstattet af andre job inden for bl.a. medicinal- og kemisk industri med en højere gennemsnitlig værdiskabelse pr. fuldtidsårsværk.

Opgøres produktiviteten i stedet på virksomhedsniveau, er resultaterne i Kalundborg Kommune mere gennemsnitlige. Virksomheder med høj produktivitet er opgjort som virksomheder, der er blandt de 25 pct. mest produktive i deres branche. Virksomheder med lav produktivitet er virksomheder, der er blandt de 25 pct. mindst produktive inden

for deres branche. På landsplan vil der pr. definition altid være 25 pct. højproduktive virksomheder og 25 pct. lavproduktive virksomheder.

Figur 1.2 viser andelen af kommunens virksomheder, som er blandt de 25 pct. mest produktive inden for deres branche i Danmark målt som værdiskabelse pr. fuldtidsårsværk.

Figur 1.2 Andel virksomheder med høj produktivitet (2017)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

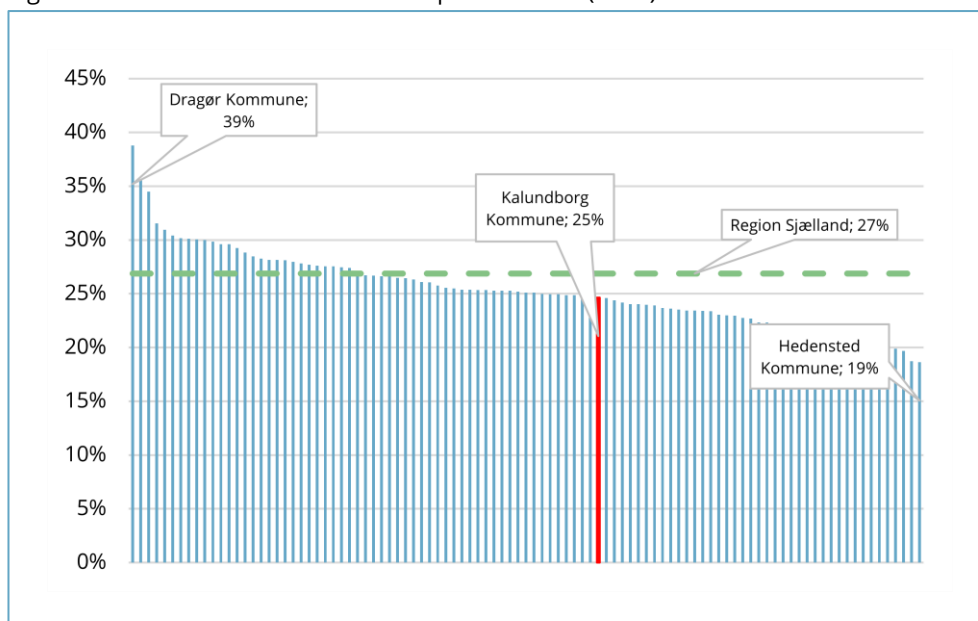
Note: Produktivitet måles som arbejdsproduktivitet (værdiskabelse pr. medarbejder). En virksomhed har høj produktivitet, hvis den er blandt de 25 pct. mest produktive i dens branche.

I Kalundborg er 24 pct. af virksomhederne højproduktive. Det placerer Kalundborg i midterfeltet tæt på gennemsnittet for Region Sjælland, der er 22 pct., og for hele landet, hvor andelen pr. definition er 25 pct.

Figur 1.3 viser et tilsvarende billede, men med fokus på andelen af virksomheder med lav produktivitet. Kommunerne er rangeret efter andelen af virksomheder i kommunen, der har en produktivitet på niveau med de 25 pct. mindst produktive inden for deres branche.

I figur 1.3 er det positivt at placere sig langt nede på listen med en lille andel af virksomheder med lav produktivitet.

Figur 1.3 Andel virksomheder med lav produktivitet (2017)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Produktivitet måles som arbejdsproduktivitet (værdiskabelse pr. medarbejder). En virksomhed har lav produktivitet, hvis den er blandt de 25 pct. mindst produktive i dens branche.

Målt på andelen af lavproduktive virksomheder ligger Kalundborg Kommune meget tæt på lands- og regionsgennemsnittet med en andel på 24,8 pct.

Dragør Kommune er den kommune i Danmark, der har den højeste andel lavproduktive virksomheder, mens Hedensted er den kommune, der har den mindste andel af lavproduktive virksomheder.

Private brancher omfatter alle sektorer eksklusiv offentlig administration, undervisning og sundhed. Udover private virksomheder omfatter det også offentlige virksomheder og non-profit-institutioner rettet mod husholdninger, som fx privatskoler, velgørende organisationer og fagforeninger.

Private virksomheder omfatter alle virksomheder uafhængig af sektor, som efter arbejdsstedets branche og økonomiske virksomhedsform kan identificeres som en privat virksomhed. Private virksomheder omfatter også private nonprofit organisationer. Kun virksomheder med væsentlig økonomisk aktivitet er inkluderet. Det vil med andre ord sige, at private virksomheder er afgrænset til virksomheder, hvor der præsteres en arbejdsindsats svarende til mindst et halvt fuldtidsårsværk.

Værdiskabelsen måler den merværdi, som en virksomhed skaber, når den producerer. Den beregnes som forskellen i værdien af de varer og tjenesteydelser, som virksomheden bruger, og de varer og tjenesteydelser, som den producerer. For en given kommune er virksomhedernes værdiskabelse lagt ud på arbejdsstederne hjemmørende i kommunen. Hvor udviklingen i værdiskabelsen er vist, er værdiskabelsen renset for prisstigninger.

2 ARBEJDSSTEDER OG BESKÆFTIGELSE

Antallet af beskæftigede årsværk gik kraftigt frem i 2014 og har ligget stabilt siden da. Der er sket betydelige forskydninger i beskæftigelsen mellem sektorer i Kalundborg Kommune.

Industrien er gået mere frem i Kalundborg end på landsplan, mens bygge & anlægsbranchen er vokset relativt mindre i Kalundborg Kommune. I perioden 2010-17 voksede industrien samt bygge & anlægsbranchen med hhv. 12 pct. og 8 pct. I samme periode er beskæftigelsen inden for både detailhandel og primære erhverv gået tilbage med 10 pct.

Særligt industrien har været den helt store jobskaber. I perioden fra 2010-17 tegnede industrien sig for en beskæftigelsesmæssig fremgang på mere end 500 fuldtidsårsværk.

Beskæftigelsen er øget med **3%** siden 2010.

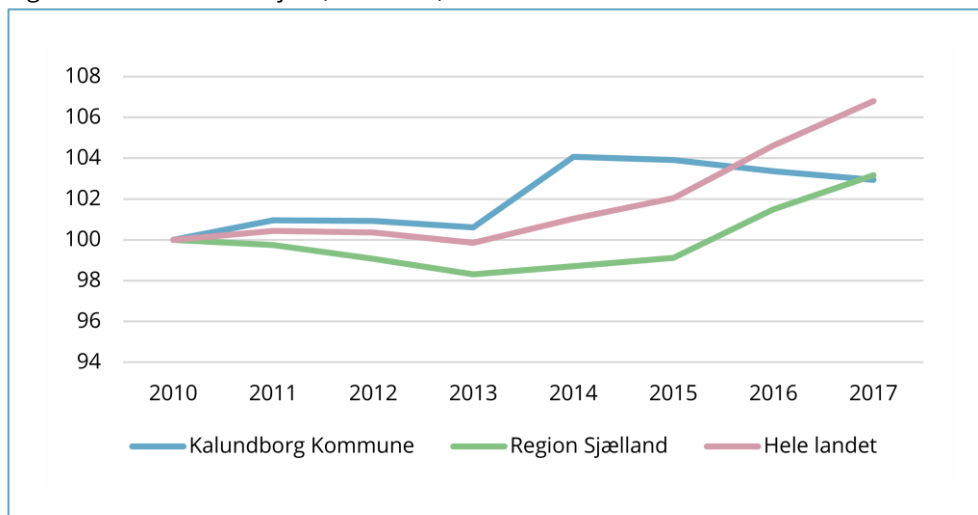
Det er i høj grad industrien, der har trukket udviklingen.

Industrien tegner sig for **43%**
af den private beskæftigelse i Kalundborg Kommune.

Dette kapitel har fokus på udviklingen i antal beskæftigede og arbejdssteder og ser nærmere på, hvilke sektorer og brancher der går frem og tilbage.

Figur 2.1 viser udviklingen i antal fuldtidsjob i private virksomheder som indekstal, hvor andelen af fuldtidsjob i 2010=100. Udviklingen i Kalundborg Kommune sammenlignes med udviklingen i Region Sjælland og hele landet.

Figur 2.1 Private fuldtidsjob (2010=100)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

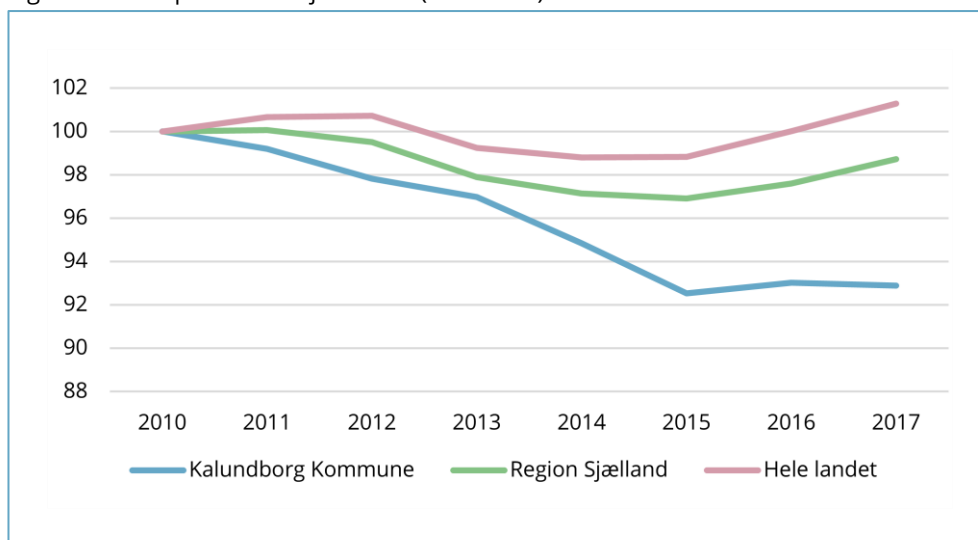
De seneste syv år er beskæftigelsen i private virksomheder i Kalundborg Kommune øget med, hvad der svarer til 349 fuldtidsårsværk eller 3 pct. Det er en lidt mindre fremgang end i Region Sjælland, og en markant mindre fremgang end hele landet, som i samme periode, oplevede en fremgang i antallet af fuldtidsbeskæftigede personer i private virksomheder på næsten 7 pct.

Den øgede beskæftigelse i Kalundborg er primært drevet af en stigning i antallet af fuldtidsbeskæftigede personer fra 2013-14 på over 400 personer.

Siden 2014 har antallet af fuldtidsbeskæftigede personer været svagt faldende i Kalundborg. I 2017 beskæftigede private virksomheder i Kalundborg Kommune 12.245 fuldtidsbeskæftigede personer.

Det stigende antal fuldtidsbeskæftigede personer skyldes ikke en øget virksomhedsbestand i Kalundborg Kommune. Figur 2.2 viser udviklingen i antal virksomheder i Kalundborg Kommune sammenlignet med Region Sjælland og hele landet (2010=100).

Figur 2.2 Antal private arbejdssteder (2010=100)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

I 2017 var der knap 2.100 private arbejdssteder i Kalundborg Kommune. Flest arbejdssteder var lokaliseret inden for branchegrupperne, bygge & anlæg (18 pct.), primære erhverv (15 pct.) samt detailhandel (12 pct.).

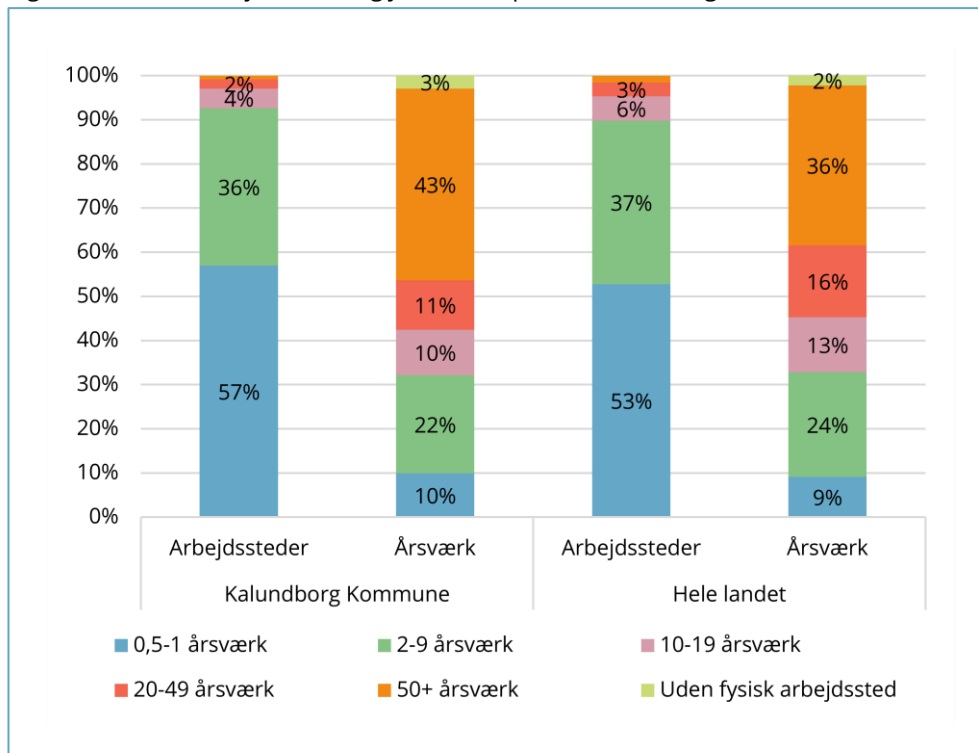
Fra 2010-15 faldt antallet af private arbejdssteder i Kalundborg med 7,5 pct. og de seneste år er antallet stagneret. Kalundborg Kommune har oplevet et kraftigere fald i antallet af arbejdssteder sammenlignet med regionen og hele landet. Både i Region Sjælland og på landsplan har antallet af arbejdssteder været stigende efter 2015. Kalundborg Kommune har ikke oplevet en lignende fremgang i antal arbejdssteder de senere år.

Fuldtidsjob i private virksomheder måler aktiviteten i virksomhederne i form af antallet af fuldtidsbeskæftigede personer. Antallet af fuldtidsjob er beregnet ved at omregne virksomhedernes indberettede betalte timer til fuldtidsstillinger. Omregningen bidrager til at skabe sammenlignelighed på tværs af virksomheder uafhængig af antallet af personer på hhv. hel- og deltid.

Fuldtidsjob omtales i rapporten også som fuldtidsbeskæftigede personer, fuldtidsårsværk og årsværk.

Figur 2.3 viser, hvordan den private beskæftigelse og private arbejdssteder i kommunen fordeler sig på størrelseskategorier i 2017 holdt op mod hele landet. Virksomhederne er inddelt i følgende størrelseskategorier: 0,5-1 årsværk, 2-9 årsværk, 10-19 årsværk, 20-49 årsværk samt 50 eller flere årsværk.

Figur 2.3 Private arbejdssteder og job fordelt på størrelseskategorier (2017)

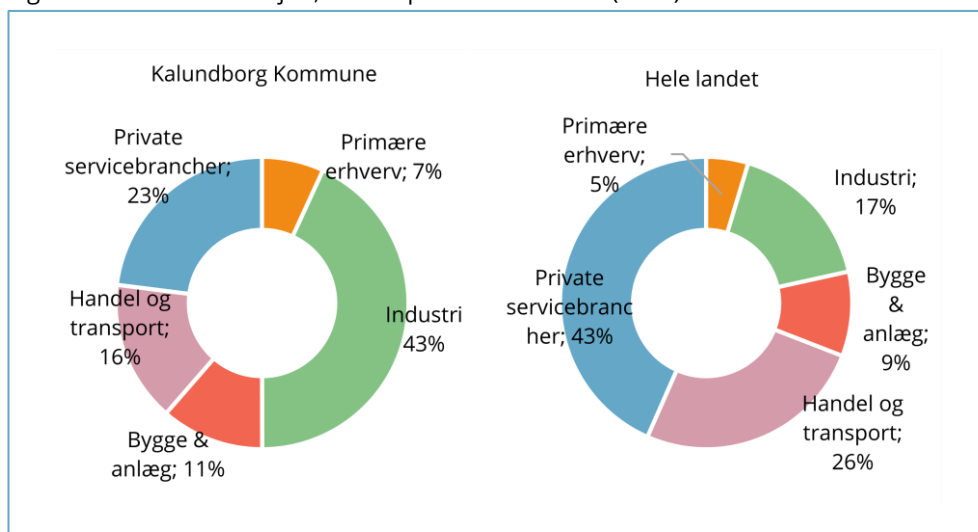

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

57 pct. af virksomhedsbestanden i Kalundborg beskæftiger højest ét årsværk, men tegner sig samlet set for kun 10 pct. af alle fuldtidsjob i kommunen. På trods af at virksomhederne, som beskæftiger mere end 50 fuldtidsårsværk, kun udgør 1 pct. i Kalundborg, står de for 43 pct. af fuldtidsbeskæftigelsen i kommunen. På landsplan beskæftiger denne virksomhedsgruppe 36 pct. af alle private fuldtidsårsværk.

Figur 2.4 viser den private fuldtidsbeskæftigelse fordelt på hovedsektorer for Kalundborg og hele landet.

Figur 2.4 Private fuldtidsjob, fordelt på hovedsektorer (2017)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Private servicebrancher omfatter hoteller og restaurationer, information og kommunikation, finansiering og forsikring, ejendomshandel og udlejning, erhvervsservice, undervisning, sundhed samt kultur og fritid. Primære erhverv omfatter landbrug, skovbrug og fiskeri samt råstofindvinding, energi og vandforsyning. Bemærk, at summen af de enkelte brancher ikke nødvendigvis svarer til totalen på grund af diskretionering af enkelte delbrancher i 2017, hvor der i stedet er anvendt senest tilgængelige år.

43 pct. af de fuldtidsbeskæftigede personer i Kalundborg er beskæftiget indenfor industri, hvoraf hovedparten er inden for medicinal- og kemisk industri. På landsplan er 17 pct. beskæftiget inden for industrien.

Selvom bygge & anlæg tegner sig for 18 pct. af arbejdsstederne beskæftiger virksomhederne indenfor denne sektor kun 11 pct. af fuldtidsbeskæftigede personer i kommunen. På landsplan står private servicebrancher for 43 pct. af alle fuldtidsjob, mens serviceerhvervene i Kalundborg Kommune udgør en mindre andel (23 pct.).

Tabel 2.1 uddyber tallene for de enkelte hovedsektorer mht. antal fuldtidsbeskæftigede og den procentuelle ændring heri siden 2010 for hhv. Kalundborg Kommune, regionen og hele landet.

Tabel 2.1 Antal fuldtidsjob, fordelt på hovedsektorer og udvikling

Branche	Antal private fuldtidsjob i Kalundborg Kommune i 2017	Udvikling 2010-17		
		Kalundborg Kommune	Region Sjælland	Hele landet
Industri	5.287	12%	-6%	1%
Servicebrancher	2.819	1%	10%	12%
Handel og transport	1.913	-11%	-2%	3%
Bygge & anlæg	1.397	8%	16%	13%
Primære erhverv	838	-10%	-9%	-5%
I alt	12.245	3%	3%	7%

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Private servicebrancher omfatter hoteller og restaurationer, information og kommunikation, finansiering og forsikring, ejendomshandel og udlejning, erhvervsservice, undervisning, sundhed samt kultur og fritid. Primære erhverv omfatter landbrug, skovbrug og fiskeri samt råstofindvinding, energi og vandforsyning. Bemærk, at summen af de enkelte brancher ikke nødvendigvis svarer til totalen på grund af diskretionering af enkelte delbrancher i 2017, hvor der i stedet er anvendt senest tilgængelige år.

I 2017 var mere end 5.000 personer i Kalundborg beskæftiget i industrien. Fra 2010 til 2017 steg antallet af fuldtidsjob i industrien med 12 pct., mens de primære erhverv samt handel og transport oplevede en tilsvarende tilbagegang i antallet af fuldtidsjob. Der er således sket en markant branchemæssig forskydning i Kalundborg Kommune mod flere fuldtidsbeskæftigede inden for industrien.

På landsplan steg antallet af fuldtidsjob i industrien med 1 pct. mens der var en tilbagegang i regionen som helhed på 6 pct. Til trods for at der i Kalundborg blev skabt 8 pct. flere fuldtidsjob indenfor bygge & anlægsbranchen mellem 2010 og 2017, var stigningen betydeligt lavere end for hele regionen og på landsplan.

Med udgangspunkt i en mere detaljeret brancheklassifikation (Danmarks Statistiks 36-brancheklassifikation) giver figur 2.5 et overblik over den branchemæssige specialisering i Kalundborg, udviklingen i specialiseringen samt beskæftigelsen i de største brancher i kommunen.

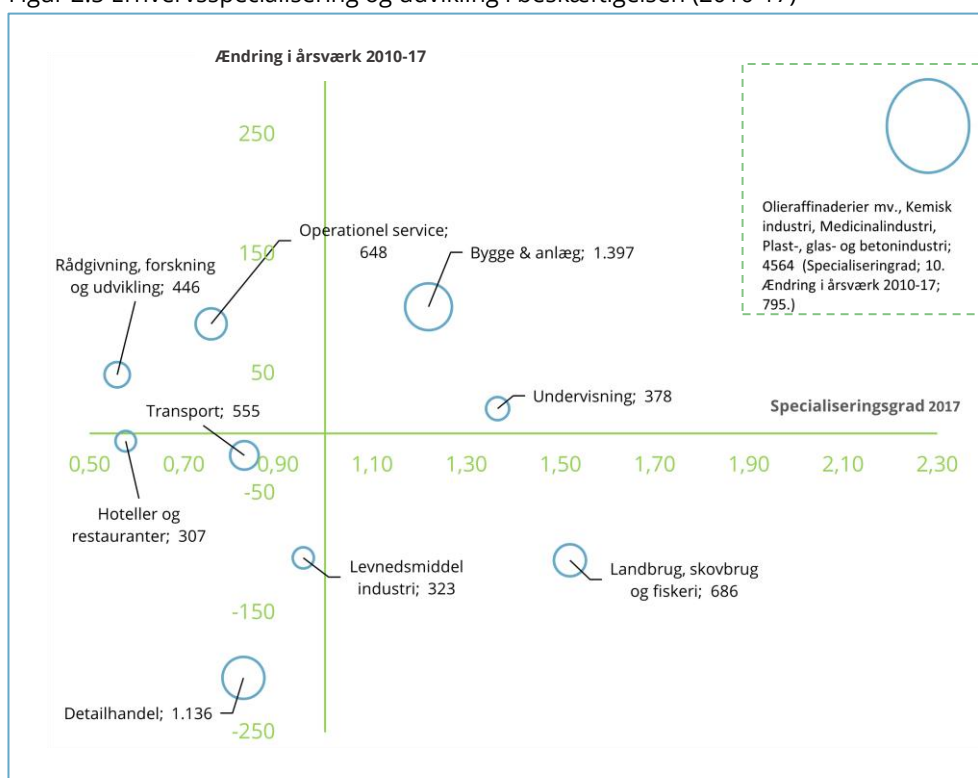
Placeringen langs den vandrette akse viser branchernes specialisering i Kalundborg i 2017. En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at den pågældende branches andel af den samlede private beskæftigelse i kommunen er større end i resten af landet. Brancher *til højre* i figuren er således brancher, der fylder meget i Kalundborg i forhold til resten af landet. Brancher *til venstre* fylder omvendt mindre i Kalundborg end i resten af landet.

Herudover viser figuren også *udviklingen* i beskæftigelsen. Brancher i *den øverste halvdel* af figuren er brancher, hvor beskæftigelsen i Kalundborg er øget, mens brancher i *den nederste halvdel* af figuren omvendt er brancher, der har oplevet faldende beskæftigelse i perioden 2010-17.

Endelig illustrerer cirklernes størrelse det samlede antal fuldtidsbeskæftigede inden for den pågældende branche i 2017. Den største enkeltbranche er således farma-, kemi-, plast-, glas- og betonindustri. I figuren er antal fuldtidsbeskæftigede i 2017 angivet under branchens navn.

Branchen i den stiplede grønne kasse i højre hjørne har en så høj specialiseringsgrad, at den ligger helt uden for figurfeltet. I parentes under branchen er specialiseringsgraden samt ændring i antal årsværk vist.

Figur 2.5 Erhvervsspecialisering og udvikling i beskæftigelsen (2010-17)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Kun brancherne med flest virksomheder i 2017 er vist i figuren. I bilaget sidst i rapporten er specialiseringsgrad, ændring i specialiseringsgrad samt antal årsværk i 2017 vist for alle brancher. Grundet diskretionshensyn er det for enkelte delbrancher ikke muligt at få tal fra 2017. Derfor er der taget udgangspunkt i senest tilgængelige år.

Figuren viser, at Kalundborg er stærkt specialiseret inden for industri, herunder særligt inden for farma- og kemiindustri, med en specialiseringsgrad på 10. Det er også denne branche, som i perioden fra 2010-17 oplevede den største stigning i beskæftigelsen. Det er bl.a. virksomheder som Novo Nordisk og Novozymes, der ligger i denne branche-gruppe.

Detailhandel, levnedsmiddelindustri samt landbrug og skovbrug er de brancher, der har oplevet størst tilbagegang i beskæftigelsen.

3 IVÆRKSÆTTERI OG VÆKSTVIRKSOMHEDER

Etableringsraten er lidt lavere i Kalundborg Kommune end i Region Sjælland og på landsplan. Etableringsraten i Kalundborg Kommunen har været stigende de senere år, og afstanden til regions- og landsgennemsnittet er blevet indsnævret.

Der er kun små forskelle i iværksætternes overlevelseshastighed i Kalundborg Kommune og på regions- og landsplan. Til gengæld skaber de nye iværksættervirksomheder i mindre omfang nye arbejdspladser sammenlignet med den gennemsnitlige iværksættervirksomhed i Region Sjælland og på landsplan.

Andelen af vækstvirksomheder er generelt lidt lavere i Kalundborg Kommune, og andelen af vækstvirksomheder har været faldende de seneste år.

188

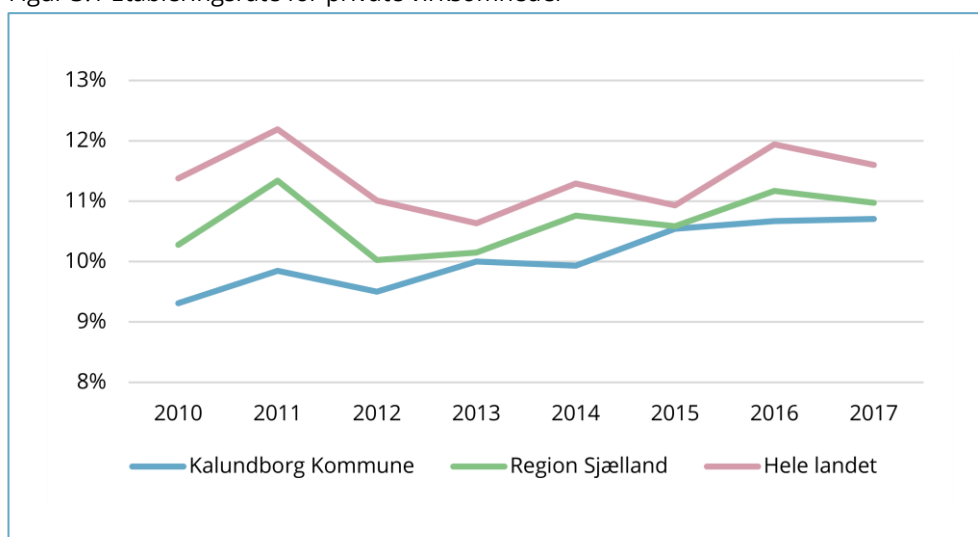
nye virksomheder blev etableret i 2017

I Kalundborg Kommune er **6,4%** af virksomhederne vækstvirksomheder. Til sammenligning udgør vækstlaget i Danmark samlet 8,4 pct.

Nye iværksættervirksomheder har stor økonomisk betydning både lokalt og på landsplan. Nye virksomheder er med til at skabe fornyelse og dynamik i erhvervslivet. De skærper konkurrencen, skaber nye job og bidrager til at sikre fornyelse i det erhvervsøkonomiske fundament i Kalundborg Kommune.

Figur 3.1 viser udviklingen i etableringsraten inden for markedsfølsomme erhverv i hhv. Kalundborg Kommune, Region Sjælland og hele landet. Etableringsraten måles som andel nystartede virksomheder (op til tre år gamle), opgjort som andel af den samlede virksomhedsbestand.

Figur 3.1 Etableringsrate for private virksomheder

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

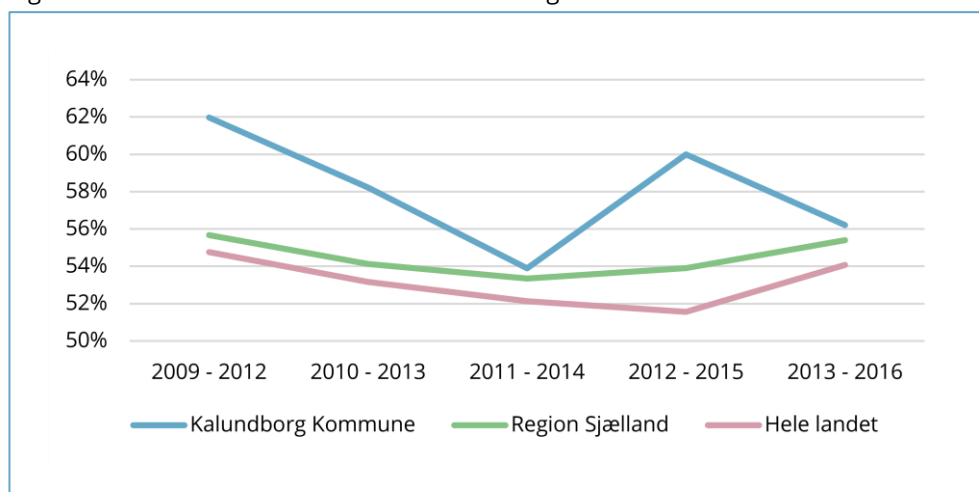
Note: Etableringsraten er defineret som antal nye virksomheder inden for markedsfølsomme erhverv i pct. af eksisterende virksomheder.

Generelt er etableringsraten i Kalundborg lavere end i regionen som helhed og for resten af landet. Etableringsraten er imidlertid steget relativt mere i Kalundborg siden 2010. Forskellen i etableringsraten mellem Kalundborg og regionen samt hele landet var derfor mindre i 2017 sammenlignet med 2010. I 2017 var etableringsraten i Kalundborg 10,7 pct. mens etableringsraten i regionen og på landsplan hhv. var 11,0 pct. og 11,6 pct.

I 2017 blev der etableret 188 nye virksomheder i Kalundborg Kommune. Sammenlignet med den eksisterende erhvervsstruktur i kommunen blev en relativt større andel etableret inden for erhvervsservice (rejsebureauer, rengøring og anden operationel service). Den næsthøjeste andel startede inden for bygge- og anlægsbranchen samt handel.

I Figur 3.2. sammenlignes overlevelseshraten i Kalundborg Kommune med regionen og hele landet. Overlevelseshraten er et udtryk for andelen af nystartede virksomheder, der stadig eksisterer tre år efter etablering.

Figur 3.2 Overlevelseshraten tre år efter etablering

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Overlevelseshraten er et udtryk for andelen af de nystartede virksomheder, der stadig eksisterer tre år efter etablering.

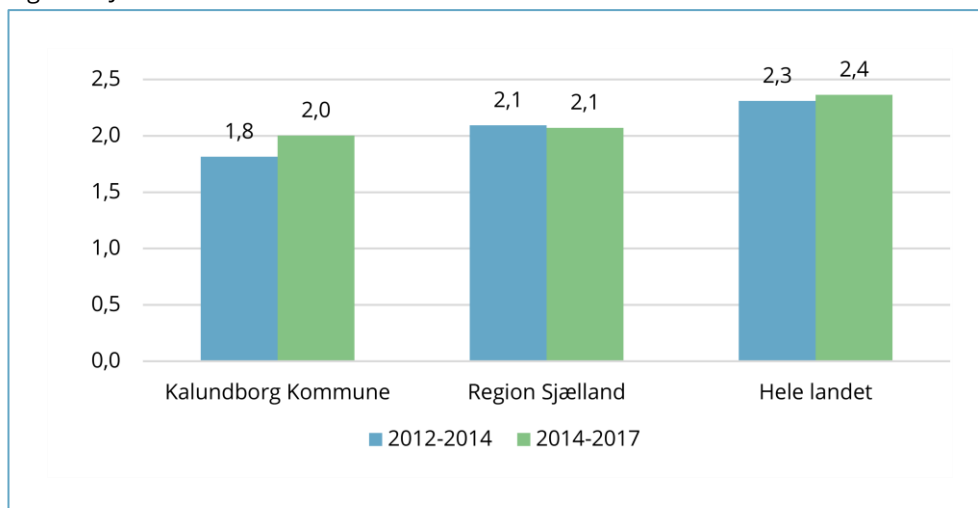
Overlevelseshraten ligger generelt lidt højere i Kalundborg Kommune sammenlignet med Region Sjælland og hele landet. Der er dog en tendens til at forskelle indsnævres over perioden.

56 pct. af de virksomheder som i 2013 blev etableret i Kalundborg Kommune, var aktive og i drift i den efterfølgende treårige periode 2013-16.

Der er generelt en tendens til, at overlevelseshraten har været stigende fra midten af perioden. Det gælder både i Region Sjælland, på landsplan og i Kalundborg Kommune. I Kalundborg Kommune er den aktuelle overlevelseshrate lidt lavere end overlevelseshraten for virksomheder, som blev etableret umiddelbart efter finanskrisen (2009-12).

Figur 3.3 illustrerer udviklingen i det gennemsnitlige antal fuldtidsjob skabt pr. iværksættervirksomhed. Jobskabelsen i iværksættervirksomheder vises som et gennemsnit for perioden 2012-14 samt 2015-17, og Kalundborg Kommune sammenlignes med regionen og hele landet.

Figur 3.3 Jobskabelse i iværksættervirksomheder

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel)

Note: Iværksættervirksomheder er virksomheder, som er under 3 år gamle på opfølgningstidspunktet.

Iværksættervirksomhederne i Kalundborg er blevet bedre til at skabe private fuldtidsjob. I perioden 2014-17 skabte iværksættervirksomheder i gennemsnit 2,0 fuldtidsårsværk, hvilket er en lille stigning fra 1,8 for perioden 2012-14.

Iværksættervirksomhederne i Kalundborg skaber dog fortsat lidt færre private fuldtidsjob de første tre år af deres levetid sammenlignet med regionen og hele landet. På landsplan skaber en iværksættervirksomhed i gennemsnit 2,4 fuldtidsjob i løbet af de første tre leveår.

Nye virksomheder. Reelt aktive virksomheder defineres som virksomheder, der i tællingsåret udbetalte løn svarende til mindst et halvt fuldtidsårsværk eller opnåede en omsætning svarende til et halvt årsværk i virksomhedens hovedbranche. For virksomheder, der starter i løbet af tællingsåret, er barren det halve, svarende til et kvart fuldtidsårsværk.

Iværksættervirksomheder. En iværksættervirksomhed defineres som en ny virksomhed, der er op til tre år gammel.

Etableringsraten er antal nye virksomheder inden for markedsfølsomme erhverv i pct. af den eksisterende virksomhedsbestand i kommunen.

Overlevelsesraten er et udtryk for andelen af de nystartede virksomheder, der stadig eksisterer tre år efter etablering.

Vækstvirksomheder

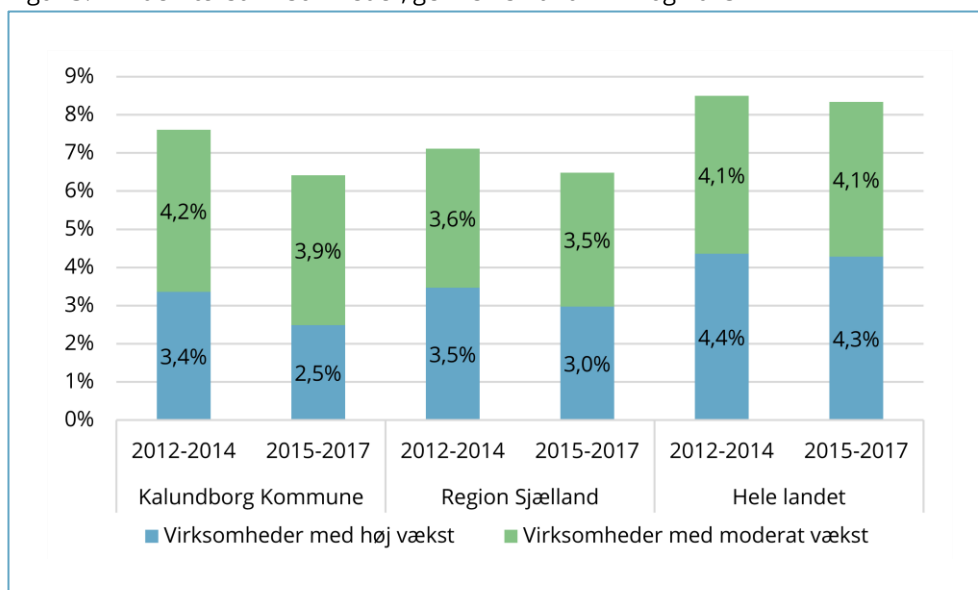
Vækstlaget i erhvervslivet, som både dækker over iværksættere og mere etablerede vækstvirksomheder med betydelig vækst, spiller en central rolle for den erhvervsøkonomiske udvikling i kommunen.

Vi definerer vækstlaget som virksomheder med høj og moderat vækst. Højvækst virksomheder er defineret ved en gennemsnitlig vækst i omsætning på over 20 pct. i de seneste tre år og en absolut vækst på minimum 1 mio. kr. årligt.

Virksomheder med moderat vækst er defineret ved en gennemsnitlig vækst i omsætning på 10-20 pct. de seneste tre år og med absolut vækst på 1 mio. kr. årligt.

Figur 3.4 viser andelen af virksomheder med hhv. moderat og høj vækst i forhold til den samlede virksomhedsbestand i Kalundborg Kommune. Andelen af vækstvirksomheder er opgjort for perioderne 2012-14 og 2015-17, og Kalundborg Kommune sammenlignes med Region Sjælland og hele landet.

Figur 3.4 Andel vækstvirksomheder, gennemsnit 2012-14 og 2015-17

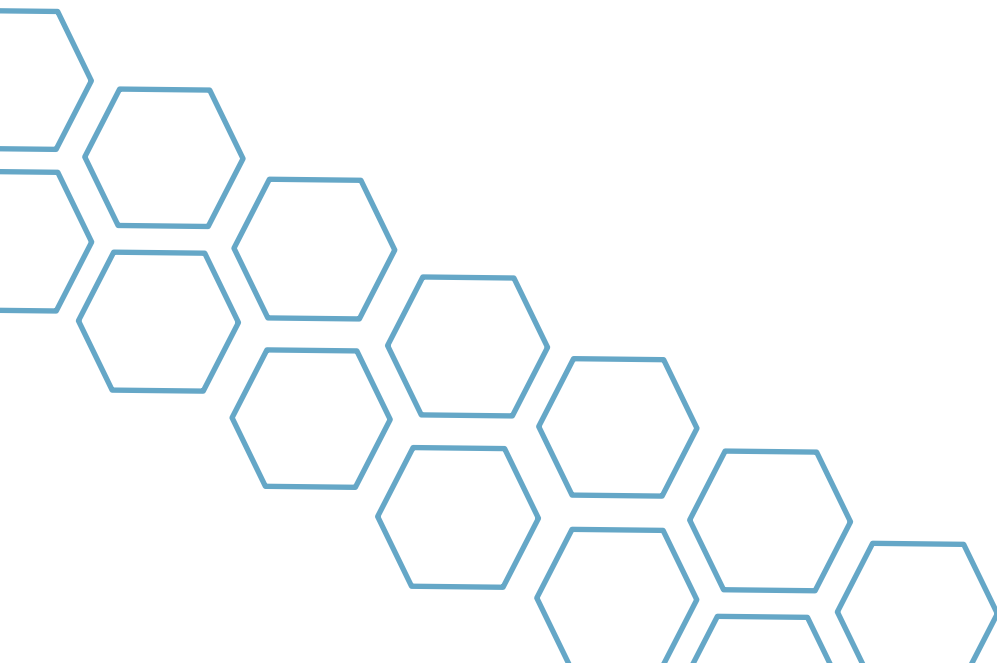

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Virksomheder med høj vækst er defineret som virksomheder med en gennemsnitlig vækst i omsætningen på over 20 pct. i de tre seneste år og absolut vækst på minimum 1 mio. kr. årligt. Virksomheder med moderat vækst er defineret som virksomheder med en gennemsnitlig vækst i omsætning på 10-20 pct. pr. år de seneste tre år og med absolut vækst på 1 mio. kr. årligt.

Andelen af vækstvirksomheder er faldet i Kalundborg Kommune. Samlet er vækstlaget faldet fra at udgøre 7,6 pct. i 2014 til 6,4 pct. i 2017. Det er særligt andelen af virksomheder med høj vækst, der er gået tilbage.

Andelen af vækstvirksomheder i Kalundborg var i 2015-17 på niveau med andelen i hele Region Sjælland, men lavere end landsgennemsnittet. Det er særligt på andelen af højvækstvirksomheder, at Kalundborg Kommune er bagefter. På landsplan havde 4,3 pct. af virksomhederne en høj vækst, mens det i Kalundborg kun var 2,5 pct. af virksomhederne.

4 EKSPORT

I Kalundborg Kommune er andelen af eksportende virksomheder 7,5 pct., hvilket er lavere end på landsplan og under niveauet for Region Sjælland. Andelen af eksporterende virksomheder har været stigende siden 2010 og er vokset mere end i Region Sjælland.

Kalundborg Kommune ligger markant over både regions- og landsgennemsnittet målt på eksportens andel af den samlede produktionsværdi. Siden 2010 er eksportværdien steget med næsten 72 pct. i Kalundborg.

166

**eksportvirksomheder havde hovedsæde i
Kalundborg i 2017.**

26 mia. kr.

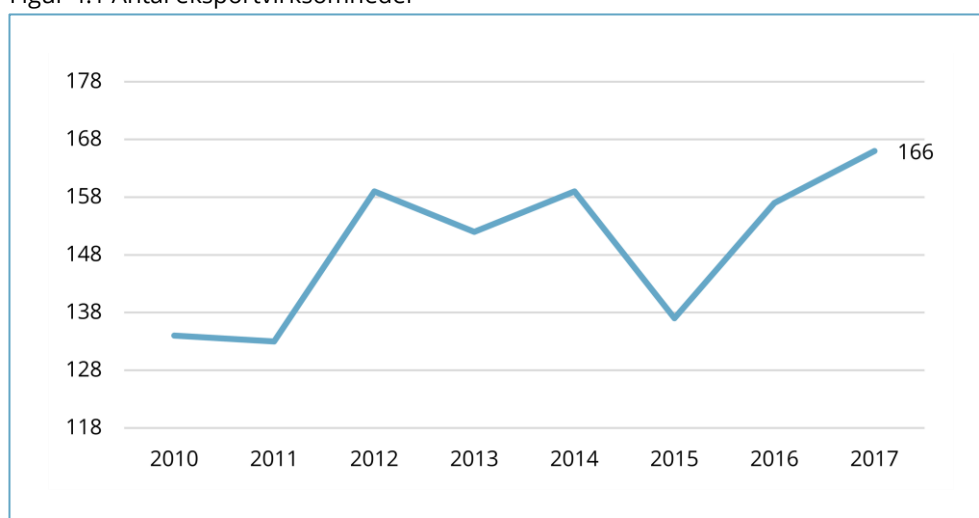
**blev genereret i eksportværdi fra arbejdssteder
i kommunen i 2016.**

For en lille økonomi som den danske spiller eksport en afgørende rolle for vækst og beskæftigelse. Mange danske virksomheder er specialiserede nichevirksomheder og underleverandører, som er afhængige af at kunne afsætte produkter og ydelser på et internationalt marked.

I 2017 havde 14 pct. af de danske virksomheder eksport til udlandet. I Region Sjælland var andelen af eksporterende virksomheder 9,4 pct.

Generelt har andelen af eksporterende virksomheder været stigende i Danmark. Figur 4.1 viser udviklingen i antal eksporterende virksomheder med hovedsæde i Kalundborg Kommune fra 2010 til 2017.

Figur 4.1 Antal eksportvirksomheder

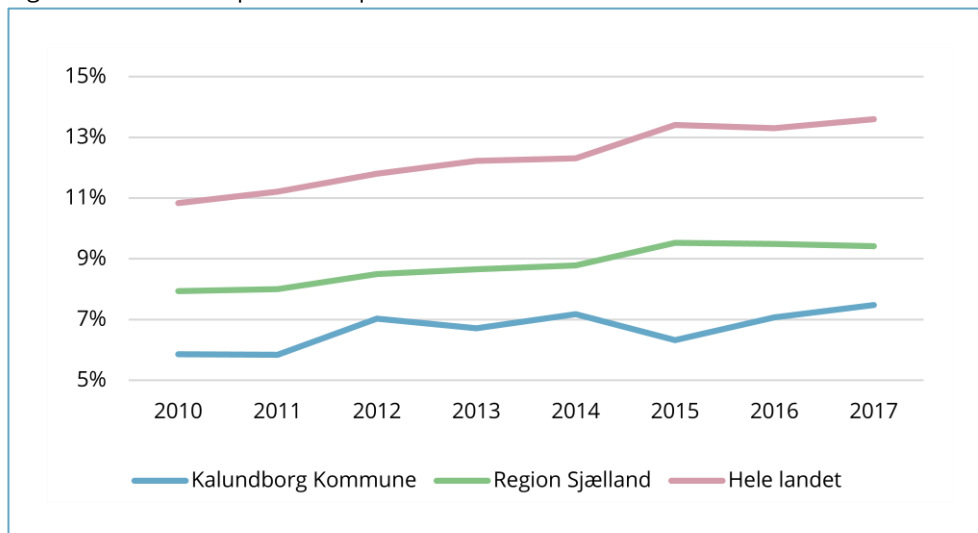

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

I Kalundborg Kommune steg antallet af eksportvirksomheder med ca. 25 pct. fra 2010-17. I 2017 havde i alt 166 virksomheder med hovedsæde i kommunen eksport.

Figur 4.2 viser udviklingen i andelen af private virksomheder med eksport for perioden 2010-17. Udviklingen i Kalundborg Kommune er sammenholdt med regionen og hele landet.

Figur 4.2 Andelen af private eksportvirksomheder

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Andelen af eksporterende virksomheder i Kalundborg Kommune er betydeligt under niveauet for Region Sjælland og hele landet. En del af forklaringen er, at der er en overvægt af virksomheder inden for lokalt orienterede erhverv som bygge & anlæg, operationel service og detailhandel blandt virksomhederne, der har hovedsæde i Kalundborg Kommune.

Andelen af eksportaktive virksomheder i Kalundborg Kommune har været stigende i perioden, ligesom andelen har været stigende i både Region Sjælland og på landsplan. Andelen af virksomheder med eksport i Kalundborg Kommune er steget fra 5,9 pct. i 2010 til 7,5 pct. i 2017. På landsplan er andelen gået frem fra 10,8 pct. i 2010 til knap 13,6 pct. i 2017.

En anden måde at belyse eksportens betydning er at se på private virksomheders samlede eksportværdi opgjort på arbejdssteder på lokalt niveau. I denne opgørelse tilskrives de enkelte arbejdssteder knyttet til et CVR-nummer en andel af eksportværdien svarende til arbejdsstedets andel af virksomhedens samlede beskæftigelse.

Tabel 4.1 viser den samlede eksportværdi i 2016, samt eksportværdiens andel af produktionsværdien og vækst i eksportværdien for perioden 2010-16. Alle tal er opgjort på arbejdssteder. Kalundborg Kommune sammenlignes i tabellen med Region Sjælland og hele landet.

Tabel 4.1 Eksportværdien og dens andel af produktionsværdien i private brancher

	Kalundborg Kommune	Region Sjælland	Hele landet
Eksportværdi 2016 (mia. kr.)	25,7	84,6	1067,0
Andel af samlet pro- duktionsværdi 2016	58,7%	30,5%	35,3%
Vækst i eksportværdi 2010-16	71,5%	23,0%	27,5%

Kilde: Sam-K/Line.

I 2016 genererede virksomhederne i Kalundborg Kommune en samlet eksportværdi svarende til 25,7 mia. kr. Det svarer til, at 58,7 pct. af den samlede værdi, som blev skabt af virksomhederne i kommunen i 2016, gik til eksport. Til sammenligning udgjorde værdien af eksporten i regionen og på landsplan hhv. 30,5 og 35,3 pct. af den samlede produktionsværdi.

Den samlede eksportværdi i Kalundborg Kommune er øget med 71,5 pct. i perioden 2010-16, mens der har været en fremgang i eksportværdien på 23,0 pct. og 27,5 pct. i hhv. Region Sjælland og hele landet.

Den primære forklaring på den kraftige stigning i eksportværdien kan i betydeligt omfang tilskrives fremgang i Kalundborg Kommunes store produktionsafdelinger, inden for medicinal-, bioteknologi og oliebranchen, som de senere år har været i kraftig vækst.

Eksportvirksomheder er private virksomheder med positiv eksport inden for markeds-mæssige erhverv. Antallet af virksomheder med eksport opgøres på baggrund af virksomhedernes hovedsæde (CVR-nummer).

Eksportværdien er virksomhedernes samlede værdi af de varer og services, som de eksporterer til udlandet. Eksportværdien er opgjort på arbejdsstedet ved hjælp af den regionale model, Sam-K/Line. Dette er gjort ved, at det enkelte arbejdssted tildeles en andel af eksportværdien svarende til deres andel af virksomhedens samlede beskæftigelse.

Produktionsværdien er værdien af den samlede produktion af varer og tjenesteydelser, der er produceret i løbet af et år. Produktionsværdien er opgjort på arbejdsstedet ved hjælp af den regionale model, Sam-K/Line. Dette er gjort med udgangspunkt i arbejdsstedets andel af den samlede beskæftigelse i virksomheden.

VÆKSTVILKÅR OG RAMMEBETINGELSER

5

ARBEJDSMARKED, BOSÆTNING
OG PENDLING

6

UDDANNELSE

7

SOCIOØKONOMISKE FORHOLD OG
ERHVERVSINDKOMSTER

8

BRUG AF ERHVERVSFREMME

9

INVESTERINGER OG
NY TEKNOLOGI

5 ARBEJDSMARKED, BOSÆTNING OG PENDLING

Kalundborg Kommune har de senere år oplevet en pæn befolkningstilvækst. I 2017 var den samlede tilvækst knap 250 personer. Befolkningstilvæksten skyldes en positiv nettoindvandring og nettotilflytning. Der har de senere år været fremgang i andelen af udenlandsk arbejdskraft ansat i kommunens virksomheder.

Pendlingen er stigende – både ind og ud af kommunen. I 2016 pendlede godt 8.000 ud af kommunen for at gå på arbejde, mens godt 5.500 pendlede til kommunen udefra for at arbejde i virksomheder i Kalundborg Kommune.

Befolkningstallet er øget med **250** personer i Kalundborg Kommune det seneste år.

Huspriserne steg **10%** i perioden 2015-17 i Kalundborg Kommune.

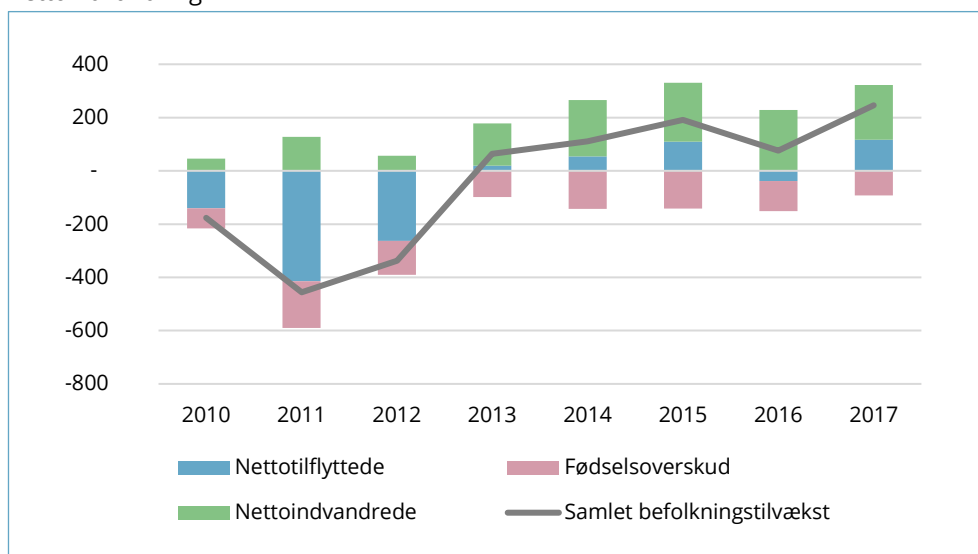
Den demografiske udvikling i Danmark har for mange kommuner medført udfordringer. Særligt kommuner uden for de større byer oplever, at der kommer flere ældre og færre erhvervsaktive.¹ Ændringer i, hvordan befolkningen flytter i Danmark, har desuden præget mange kommuner og bidraget til, at de demografiske udfordringer er blevet flere.²

Befolkningsvæksten i Kalundborg Kommune er bestemt af tre faktorer:

- **Nettotilflytning:** Antallet af personer, der flytter til kommunen, i forhold til hvor mange, der vælger at fraflytte.
- **Fødselsoverskud:** Antallet af fødsler i kommunen i forhold til antallet af dødsfald.
- **Nettoindvandring:** Antallet af personer fra udlandet, der vælger at bosætte sig i Kalundborg Kommune, i forhold til antallet af personer, der flytter til udlandet fra kommunen.

Figur 5.1 viser udviklingen i befolkningstallet i Kalundborg fordelt på de tre faktorer i perioden 2010-17.

Figur 5.1. Befolkningstilvækst fordelt på fødselsoverskud, nettotilflytning og nettoindvandring

Kilde: Statistikbanken.

Note: Tal for befolkningstilvækst er korrigeret af Danmarks Statistik. Det betyder, at tallene for befolkningsvækst i nogle år kan afvige fra summen af nettotilflytning, fødselsoverskud og nettoindvandring.

¹ De seneste tal fra Danmarks Statistik viser, at aldersgennemsnittet er steget mest i landdistrikterne de seneste ti år (DST, 2018: "Aldersgennemsnittet stiger mest i landdistrikterne").

² KL (2014): "Danmark i forandring".

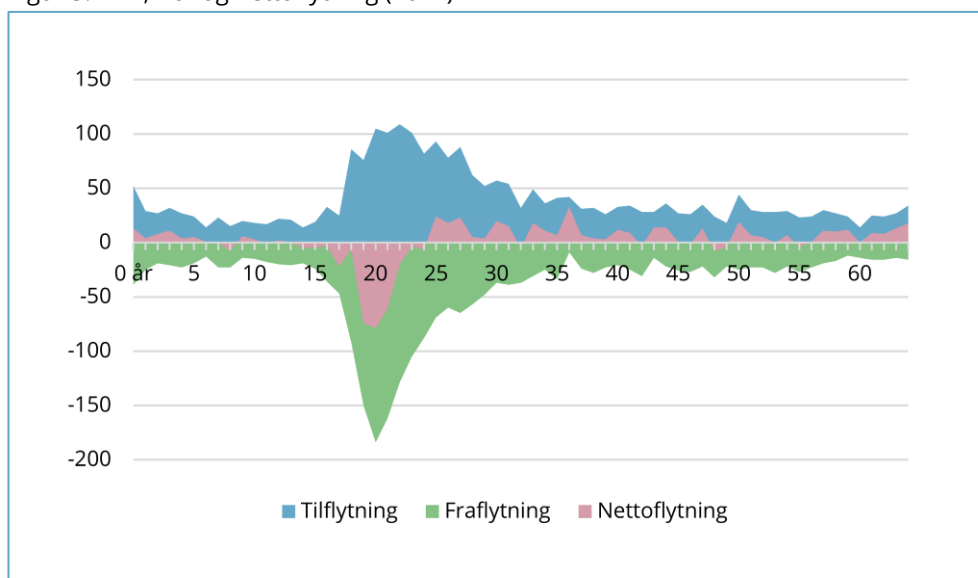
Figur 5.1 ovenfor viser, at Kalundborg Kommune i årene 2010-12 var præget af negativ befolkningsvækst. Tendensen vendte herefter, og i årene 2013-17 var der en moderat vækst i befolkningstallet, som strakte sig fra 64 personer i 2013 til 246 personer i 2017.

Nettotilflytningen siden 2013 skyldtes dels en vækst i nettotilflyttede, og dels en stigning i nettoindvandrede. Der har siden 2010 været et fødselsunderskud i kommunen. Disse tendenser stemmer overens med de generelle tendenser for Region Sjælland.

Samlet var der i hele perioden 2010-17 et fald i befolkningen på 283 personer, som særligt skyldes fødselsunderskuddet på 967 personer.

Figur 5.2 viser antallet af til-, fra- og nettoflytninger i forhold til borgernes alder i Kalundborg Kommune i 2017. Det grønne areal viser antallet af fraflyttede pr. aldersgruppe, mens det blå areal viser antallet af tilflyttede. Det lyserøde areal viser forskellen mellem til- eller fraflytning, altså den samlede nettotilflytning.

Figur 5.2 Til-, fra- og nettoflytning (2017)

Kilde: Statistikbanken.

Note: Figuren er vist for befolkningen i alderen 0-64 år. Kun få flytninger er registreret blandt borgere over 64 år.

I Kalundborg Kommune er til- og fraflytningen størst for personer i alderen 17-24 år, mens den er mere beskeden blandt de 5-15-årige samt personer over 55 år.

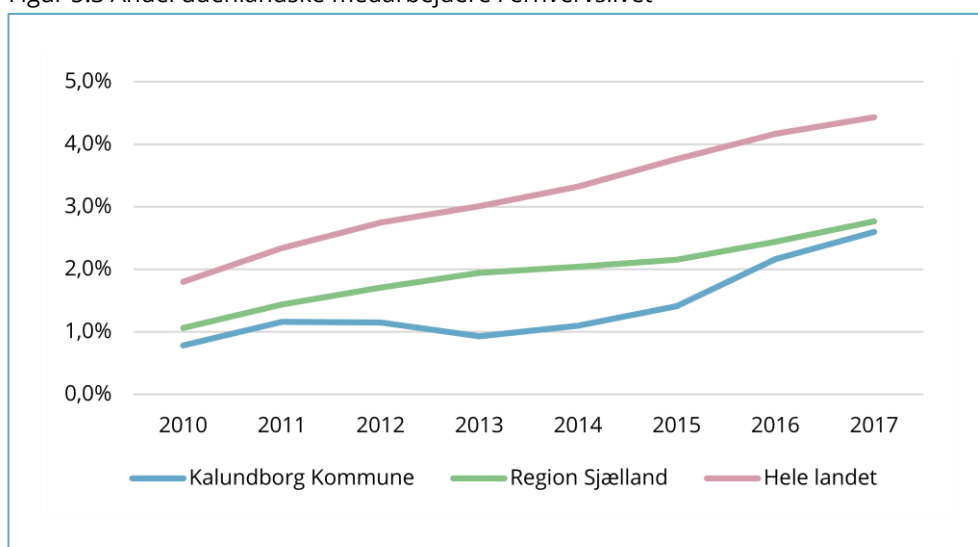
Det lyserøde areal i figuren illustrerer, at flere unge mellem 17-24 år valgte at fraflytte Kalundborg Kommune i 2017 sammenlignet med antallet af unge i samme aldersgruppe, som valgte at bosætte sig. Den samlede nettofraflytning fra kommunen var 272 unge i alderen 17-25 år i 2017. Nettofraflytningen skal primært forklares med, at de uddannelsesparate unge søger mod de større byer for at komme tættere på de større uddannelsesinstitutioner.

Mens der har været en begrænset stigning i antallet af børn, er antallet af personer mellem 25-64 år blevet øget med 350 personer. Dette skyldes bl.a., at flere børnefamilier de senere år har valgt at søge væk fra København grundet de stigende boligpriser.

Ligesom resten af Region Sjælland, har Kalundborg Kommune oplevet en stigning i andelen af ældre. Gennemsnitsalderen er i årene 2010-17 steget fra 41,9 år til 44,2 år, dvs. 2,3 år. I samme periode steg aldersgennemsnittet med 1,2 år på landsplan til 41,4 år. Kalundborg Kommune har en særligt høj gennemsnitsalder, og denne steg mere i perioden, end hvad der var tilfældet på både regions- og landsplan.

Som det fremgik af figur 5.1, har Kalundborg Kommune siden 2010 oplevet en nettoindvandring af personer fra udlandet. Hvis indvandrerne fra udlandet får arbejde i Kalundborg Kommune, kan det medvirke til at afhjælpe virksomhedernes stigende rekrutteringsproblemer.³ Figur 5.3 viser udviklingen i andelen af udenlandske medarbejdere i private virksomheder for perioden 2010-17.

Figur 5.3 Andel udenlandske medarbejdere i erhvervslivet

Kilde: Jobindsats.dk og Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Antal fuldtidsbeskæftigede udenlandske statsborgere omfatter personer fra EU-lande, 3. verdenslande, samt udstationerede.

Et stigende antal udlændinge får arbejde i Kalundborg Kommune. Andelen af udenlandsk arbejdskraft i erhvervslivet steg fra 0,8 pct. i 2010 til 2,6 pct. i 2017. Ændringen dækker over en stigning på 225 fuldtidspersoner med udenlandsk statsborgerskab, som opnåede beskæftigelse i virksomheder hjemhørende i Kalundborg Kommune.

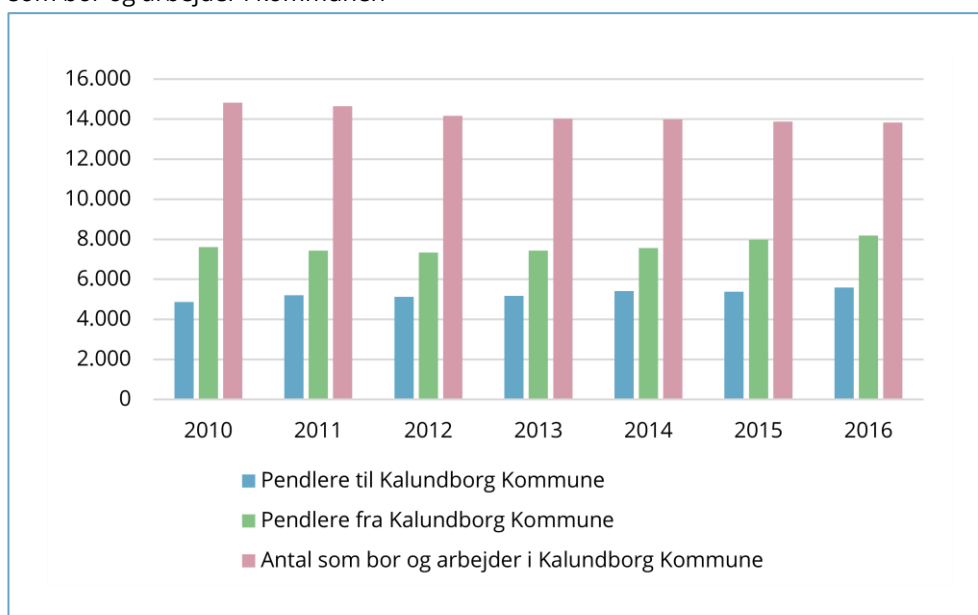
Andelen af udenlandske medarbejdere i erhvervslivet i Kalundborg ligger generelt under regionsgennemsnittet, som igen ligger 1-2 procentpoint under landsgennemsnittet. Forskellen i andelen af udenlandske medarbejdere i erhvervslivet mellem Region Sjælland

³ Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (2018): "Rekrutteringspublikation, forår 2018".

og hele landet har været stigende siden 2013. På landsplan havde 4,4 pct. medarbejderne i erhvervslivet udenlandsk statsborgerskab i 2017. Til sammenligning var andelen i Region Sjælland 2,8 pct.

I 2016 havde 19.415 personer arbejdsplads i Kalundborg Kommune. Af disse pendlede 5.582 personer fra andre kommuner, svarende til knap 29 pct. Figur 5.4 viser udviklingen i antal pendlere samt antallet af personer, som bor og arbejder i Kalundborg Kommune for perioden 2010-16.

Figur 5.4 Antal beskæftigede, der pendler til/fra kommunen samt antal beskæftigede som bor og arbejder i kommunen

Kilde: Statistikbanken.

Antallet af pendlere til Kalundborg Kommune er siden 2010 steget med 14,5 pct., mens antallet som bor og arbejder i kommunen, er faldet med 6,7 pct. Flertallet af de beskæftigede i kommunen er dog fortsat også bosiddende i kommunen.

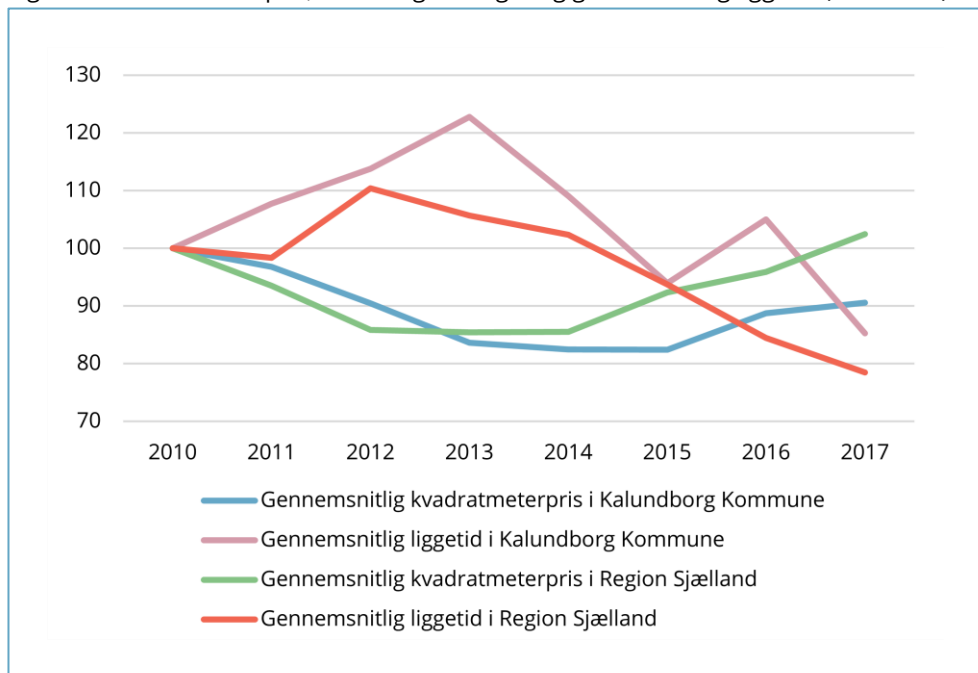
Antallet af udpendlere, dvs. personer der pendler ud af kommunen, er ligeledes steget. I perioden 2010-16 steg antallet af udpendlere med 7,6 pct., svarende til 581 personer. Antallet af udpendlere er dermed markant højere end antallet af personer som pendler til Kalundborg for at arbejde.

Den største andel af indpendlerne er beskæftigede i Kalundborgs industri-, råstofindustri og forsyningsvirksomheder. Denne andel udgør 40 pct., og består især af medarbejdere ansat i store industrivirksomheder i kommunen.

Antallet, der pendler til og fra Kalundborg, er bl.a. bestemt af antallet af flytninger. En vigtig faktor for valg af bolig er muligheden for at få et job inden for en rimelig afstand til

hjemmet samt boligpriserne. Figur 5.5 viser udviklingen i den gennemsnitlige kvadratmeterpris og gennemsnitlige liggetid i Kalundborg Kommune (2010=100). Udviklingen sammenlignes med gennemsnittet for Region Sjælland.

Figur 5.5 Kvadratmeterpris, antal solgte boliger og gennemsnitlig liggetid (2010=100)

Kilde: Realkreditrådets boligstatistik.

Note: Den gennemsnitlige kvadratmeterpris og liggetid er baseret på solgte parcel og rækkehuse.

Figuren viser, at udviklingen i Kalundborg Kommune i store træk har fulgt udviklingen i den gennemsnitlige kvadratmeterpris i Region Sjælland. Den gennemsnitlige kvadratmeterpris begyndte at stige i Kalundborg fra 2015 og frem. Fra 2015 til 2017 steg priserne med 10 pct. til 7.756 kr. Priserne er fortsat markant lavere end den gennemsnitlige kvadratmeterpris i Region Sjælland på 11.281 kr.

I Kalundborg Kommune steg den gennemsnitlige liggetid for solgte parcel- og rækkehuse fra 2010 til 2013, hvorefter den har været faldende siden. Liggetiden er faldet med 99 dage siden 2013, svarende til 31 pct. Til sammenligning er liggetiden faldet 26 pct. i Region Sjælland. Den gennemsnitlige liggetid er fortsat højere i Kalundborg Kommune (226 dage) end i Region Sjælland (191).

Tendensen i Kalundborg Kommune skyldes formentlig, at boligpriserne i København siden 2012 er steget kraftigt. Denne udvikling har fået boligkøbere til at kigge mod Region Sjælland, som generelt har oplevet en stigning i efterspørgslen efter boliger⁴.

⁴ Nationalbanken (2016): "Regionale aspekter på boligmarkedet".

6 UDDANNELSE

69 pct. af de beskæftigede i Kalundborg Kommune har en kompetencegivende uddannelse. Det svarer i store træk til niveauet på regions- og landsplan. Heraf har 45 pct. af de beskæftigede en erhvervsfaglig uddannelse, hvilket er markant over landsgennemsnittet på 34 pct.

Deltagelse i efter- og videreuddannelse er faldet fra 2010 til 2017. I 2017 deltog 8.155 kursister i voksen- og efteruddannelse, svarende til 27 pct. af de 16-66-årige i befolkningen. På landsplan har der også været tilbagegang i antallet af kursister, og niveauet er i 2017 23 pct. af de 16-66-årige.

24%

af de beskæftigende i Kalundborg Kommune har en videregående uddannelse. Til sammenligning er andelen 37 pct. på landsplan.

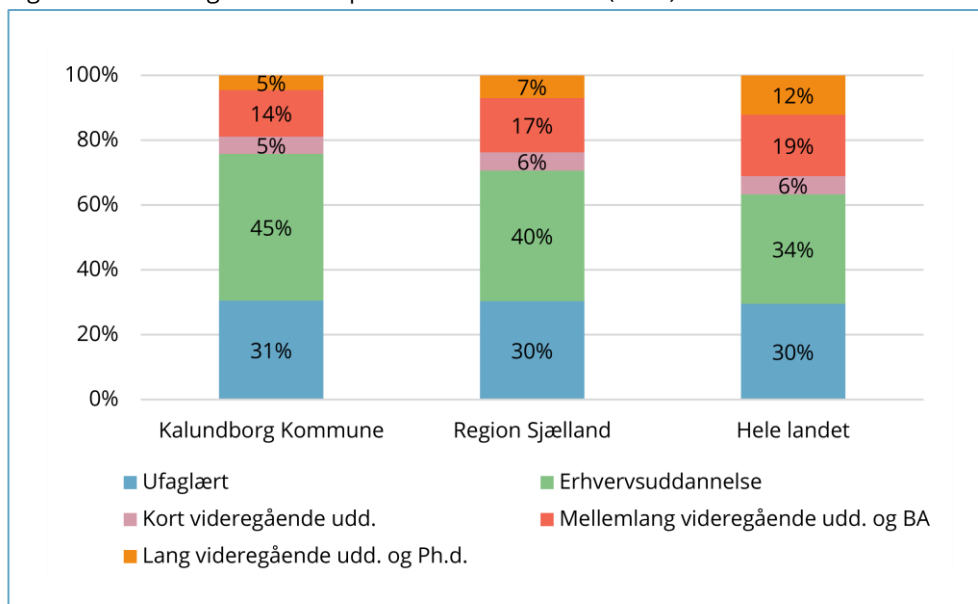
I 2017 deltog 8.155 kursister fra Kalundborg Kommune i voksen- og efteruddannelse.

Arbejdsstyrkens uddannelsesniveau samt brugen af efter- og videreuddannelse spiller en vigtig rolle for produktiviteten og velstandsudviklingen i kommunen.

Uddannelsesniveauet i Danmark er generelt højt, men dækker over store lokale og regionale forskelle. Figur 6.1 viser beskæftigelsen fordelt på forskellige uddannelseskategorier i 2016.

Uddannelsesniveauet i Kalundborg Kommune er sammenholdt med uddannelsesniveauet i Region Sjælland samt hele landet. Der skelnes mellem ufaglært arbejdskraft, faglært arbejdskraft (som er personer med en erhvervsfaglig grunduddannelse) samt personer med en videregående uddannelse. Personer med en videregående uddannelse er i figur 6.1 opdelt efter personer med en kort, mellemlang eller lang uddannelse.

Figur 6.1 Beskæftigede fordelt på uddannelsesniveau (2016)

Kilde: Statistikbanken.

Uddannelsessammensætning blandt de beskæftigede i Kalundborg er lidt lavere end hvad der er tilfældet for hele regionen. 31 pct. af arbejdsstyrken i Kalundborg Kommune er ufaglært, mens 45 pct. har en erhvervsuddannelse. De resterende 24 pct. har en videregående uddannelse (kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse).

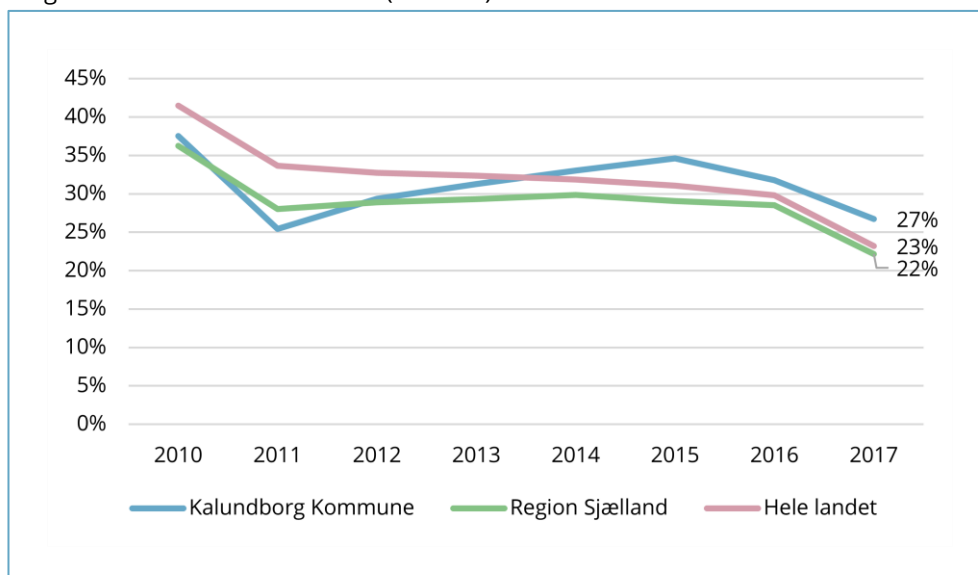
Uddannelsesniveauet er ligeledes lavere i Kalundborg Kommune sammenlignet med landsgennemsnittet. Færre i Kalundborg og Region Sjælland har en videregående uddannelse sammenlignet med hele landet, mens flere har en erhvervsuddannelse bag sig. Den høje andel med en erhvervsfaglig uddannelse skyldes primært Kalundborgs erhvervsstruktur – herunder industriens centrale rolle i kommunen.

Der er særligt forskel i forhold til landsgennemsnittet på andelen med videregående uddannelse. I Kalundborg har 5 pct. en lang videregående uddannelse mens dette tal er 12 pct. for hele landet.

Det lavere uddannelsesniveau afspejler en høj andel af industri, bygge & anlæg samt erhvervsservice i kommunen, der primært beskæftiger ufaglært og faglært arbejdskraft.

En væsentlig forudsætning for at imødekomme erhvervslivets efterspørgsel er arbejdsstyrkens kompetencer og muligheder for at omstille sig til nye krav og teknologier. Et vigtigt element til opkvalificering er arbejdsstyrkens deltagelse i voksen- og efteruddannelse. Figur 6.2 viser udviklingen i antal kursister, der deltager i voksen- og efteruddannelse i perioden 2010-17, som andel af befolkningen i den erhvervsaktive alder (16-66 år).

Figur 6.2 Kursister der har deltaget i voksen- og efteruddannelse, som andel af befolkningen i den erhvervsaktive alder (16-66 år)

Kilde: Statistikbanken.

Note: Tallene er opgjort som antal kursister ved voksen- og efteruddannelse.

Figur 6.2 viser, at antallet af kursister som andel af befolkningen i den erhvervsaktive alder (16-66 år) er gået tilbage i Kalundborg Kommune. Andelen faldt fra 38 pct. i 2010 til 27 pct. i 2017, svarende til en nedgang på lidt næsten 4.000 kursister. Størstedelen af faldet skete i 2010-11, hvilket formentlig skal ses i lyset af, at finanskrisen toppede i 2010, og at der generelt er en tendens til at gøre større brug af efteruddannelse i perioder med lav produktion og efterspørgsel.

I 2017 deltog ca. 8.150 personer i voksen og efteruddannelse, svarende til 27 pct. af befolkningen i den erhvervsaktive alder i Kalundborg Kommune. Heraf var 64 pct. AMU-kursister. Niveau er lidt højere end niveauet for Region Sjælland og landsgennemsnittet.

7 SOCIOØKONOMISKE FORHOLD OG ERHVERVSINDKOMSTER

Kalundborg Kommune skiller sig især ud ved, at en lidt højere andel af befolkningen i den erhvervsaktive alder (16-66-årige) er uden for arbejdsstyrken.

Der har været en pæn fremgang i erhvervsindkomsten i Kalundborg Kommune de seneste år, men fremgangen har været mindre end i Region Sjælland og på landsplan. Både fremgangen i antal med erhvervsindkomst og fremgangen i den gennemsnitlige erhvervsindkomst har været mindre i Kalundborg Kommune end på regions- og på landsplan.

47%

af befolkningen i Kalundborg Kommune er i arbejdsstyrken. I Region Sjælland er det 48,9 pct.

3,8%

er den gennemsnitlige erhvervsindkomst øget i perioden 2015-17. På landsplan har fremgangen i samme periode været på 5 pct.

Indbyggernes tilknytning til arbejdsmarkedet og deres beskæftigelse giver indsigt i borgernes generelle færdigheder og levevilkår. Der skelnes mellem personer i arbejdsstyrken, som står til rådighed for arbejdsmarkedet, og personer udenfor arbejdsstyrken.

Tabel 7.1 viser befolkningens socioøkonomiske status i Kalundborg Kommune i 2016. Personer i arbejdsstyrken kan enten være i beskæftigelse som selvstændig eller lønmodtager. Der skelnes desuden i tabellen mellem personer, der er uden for arbejdsstyrken i den erhvervsaktive alder (16-64 år), og øvrige personer, som er under 16 år eller over 64 år. For at vurdere fordelingen i Kalundborg sammenlignes der i tabellen med Region Sjælland og hele landet.

Tabel 7.1 Befolkningens socioøkonomiske status (2016)

	Kalundborg Kommune	Region Sjælland	Hele landet
Personer i arbejdsstyrken:			
Selvstændige	3,4%	3,5%	3,3%
Lønmodtagere	41,9%	43,7%	45,5%
Arbejdsløse	1,7%	1,7%	1,7%
Personer uden for arbejdsstyrken:			
Personer i den erhvervsaktive alder (16-64 år)	18,3%	16,9%	17,1%
Heraf personer under uddannelse i den erhvervsaktive alder (16-64 år)	3,7%	4,1%	5,0%
Øvrige personer uden for arbejdsstyrken (under 16 år eller over 64 år)	34,8%	34,2%	32,4%

Kilde: Statistikbanken.

I 4. kvartal 2016 var der i Kalundborg Kommune ca. 48.700 indbyggere, hvoraf ca. 22.900 personer var i arbejdsstyrken, mens 22.100 var uden for arbejdsstyrken. Som tabellen viser, var andelen af personer i arbejdsstyrken (selvstændige, lønmodtagere og arbejdsløse) dermed 47 pct., hvilket er lidt lavere end i Region Sjælland (49 pct.) og landsgennemsnittet på knap 51 pct.

Kalundborg Kommune har omkring den samme andel af selvstændige og arbejdsløse som Region Sjælland og landsgennemsnittet. Derimod er andelen af lønmodtagere i Kalundborg Kommune ca. to procentpoint lavere end i Region Sjælland og andelen på landsplan.

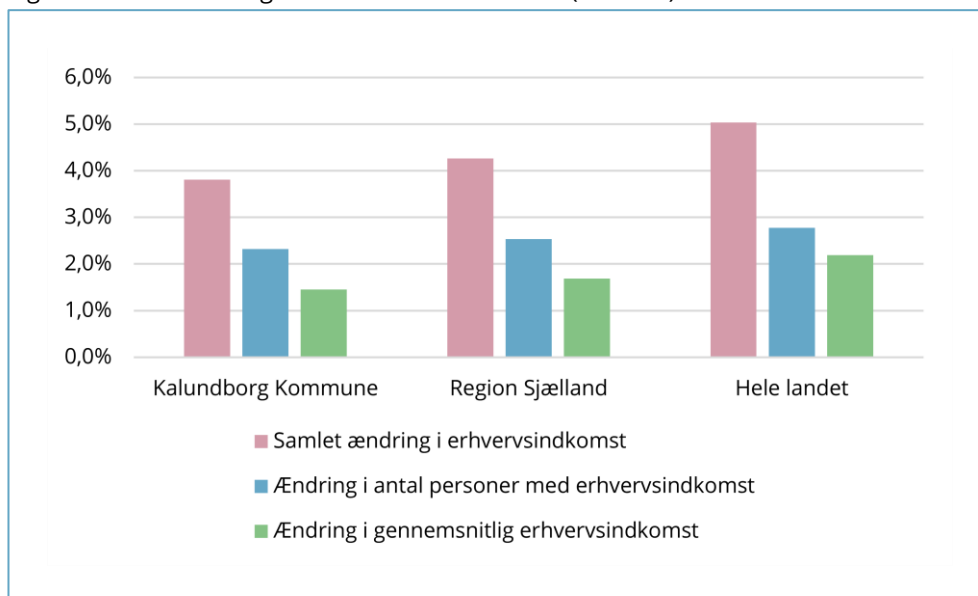
18,3 pct. af indbyggerne i den erhvervsaktive alder mellem 16-64 år, står uden for arbejdsmarkedet. Dette er en del højere end lands- og regionsgennemsnittet. Samtidig er andelen af personer uden for den erhvervsaktive alder også relativt høj for kommunen.

Den gennemsnitlige erhvervsindkomst pr. beskæftiget borger i Kalundborg Kommune var i 2017 på godt 306.000 kr., hvilket er lavere end lands- og regionsgennemsnittet. I

2017 var den gennemsnitlige erhvervsindkomst på landsplan knap 319.000 kr. Figur 7.1 viser den gennemsnitlige vækst i erhvervsindkomst for perioden 2015-17 i Kalundborg Kommune sammenlignet med regionen og hele landet.

Ændringer i erhvervsindkomst kan skyldes to faktorer. For det første kan ændringer i erhvervsindkomst skyldes ændringer i antallet af personer med erhvervsindkomst. For det andet, kan ændringer i erhvervsindkomst skyldes ændringer i den gennemsnitlige erhvervsindkomst. Figur 7.1 viser både den samlede, gennemsnitlige vækst i erhvervsindkomst og væksten i de to underliggende forklaringsfaktorer.

Figur 7.1 Gennemsnitlig vækst i erhvervsindkomst (2015-17)

Kilde: Statistikbanken.

Fra 2015 til 2017 steg den samlede erhvervsindkomst i Kalundborg Kommune med 3,8 pct. Væksten i erhvervsindkomst skyldes dels en stigning i antallet af personer med erhvervsindkomst (2,3 pct.) og dels en stigning i den gennemsnitlige erhvervsindkomst (1,5 pct.).

Væksten i erhvervsindkomst ligger under niveauet i regionen som helhed, som igen er lavere end landsgennemsnittet. For perioden 2015-17 steg erhvervsindkomsten med 4,3 pct. i Region Sjælland og med 5,0 pct. for hele landet.

8 BRUG AF ERHVERVS- FREMME

Virksomhedernes brug af erhvervsfremme betegner andelen af virksomheder i kommunen, der har benyttet forskellige typer af regionale og nationale erhvervsfremmetilbud.

I Kalundborg Kommune har en relativ høj andel af virksomhederne deltaget i strukturfondsstøttede projekter.

Til gengæld er andelen, der har benyttet andre typer af erhvervsfremme – som fx væstkortlægning i Væksthuset og eksportvejledning fra Eksportrådet – under niveauet for Region Sjælland og for Danmark samlet.

5,1%

af virksomhederne i Kalundborg Kommune har benyttet erhvervsfremmetilbud.

4,3%

har deltaget i strukturfondsprojekter. Brugen af Væksthuset og nationale ordninger er under regions- og landsgennemsnittet.

Dette kapitel har fokus på de lokale virksomheders brug af regionale og nationale erhvervsfremmetilbud. Adgangen til erhvervsfremmetilbud er et vigtigt, lokalt rammevilkår, og mange kommuner tilbyder lokal erhvervsservice, der bl.a. kan sikre de lokale virksomheder nem og effektiv indgang til relevante, regionale og nationale erhvervsfremmetilbud.

Der kan være stor lokal variation i virksomhedernes brug af offentligt støttede erhvervsfremmetilbud. Tabel 8.1 viser andelen af virksomhederne, der har benyttet forskellige typer af erhvervsfremmetilbud. Tabellen viser, om virksomhederne i Kalundborg Kommune udnytter mulighederne i erhvervsfremmesystemet i samme omfang som i regionen og på landsplan.

Tabel 8.1 Antal og andel brugere af regional og national erhvervsfremme (2015-17)

	Antal brugere i Kalundborg	Brugere i pct. af virksomhedsbestanden		
		Kalundborg Kommune	Region Sjælland	Hele landet
Vækstkortlægning i Væksthuset	17	0,8%	1,7%	1,8%
Eksportrådet	7	0,3%	0,6%	1,2%
Nationale innovationsfremmeordninger	2	0,1%	0,3%	0,6%
Strukturfondsprogrammer	89	4,3%	1,8%	1,5%
Mindst en af ovenstående	107	5,1%	3,4%	4,1%

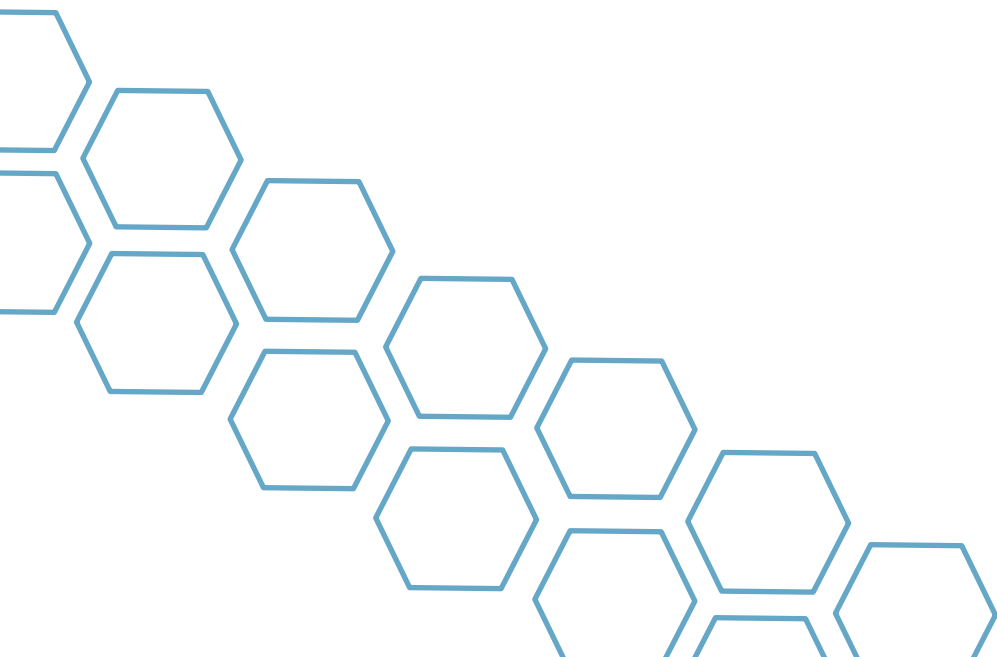
Kilde: Brugen af regional og national erhvervsfremme er baseret på brugeroplysninger fra Væksthusstatistikken, InnovationDanmark databasen, statistik over deltagelse i strukturfondsprojekter og Eksportrådets kundedatabase for perioden 2015-17.

Note: Nationale innovationsfremmeordninger omfatter Grand Solutions, Industrial Researcher og InnoBooster. Kommunens virksomheder omfatter private virksomheder med en årlig omsætning, der svarer til mindst et årsværk. Det skal understreges, at langt fra alle virksomheder er i målgruppen for de pågældende aktiviteter. Men tabellen giver et billede af, hvor meget erhvervslivet i kommunen samlet gør brug af aktiviteterne sammenlignet med resten af landet. Bemærk at Vækstfonden er ikke omfattet af tabellen.

I perioden 2015-17 brugte 107 af Kalundborgs virksomheder mindst ét erhvervsfremmetilbud. Det svarer til, at godt 5 pct. af de private virksomheder benyttede mindst ét tilbud i løbet af den treårige periode. Andelen af brugere er i Kalundborg Kommune højere end i Region Sjælland og på landsplan.

Den høje andel kan tilskrives, at relativt mange af kommunens virksomheder har deltaget i strukturfondsprogrammer. Det har i alt 4,3 pct. af virksomhederne, mens den tilsvarende andel var hhv. 1,8 pct. i Region Sjælland og 1,5 pct. på landsplan.

Til gengæld har en relativ mindre andel af virksomhederne i Kalundborg Kommune som har benyttet øvrige erhvervsfremmetilbud i Væksthuset, Eksportrådet og nationale innovationsordninger, som omfatter Innovations Fondens programmer (Grand Solutions, Industrial Researcher og InnoBooster). Andelen der har benyttet disse erhvervsfremmeordninger, er betydeligt under niveauet for både Region Sjælland og gennemsnittet for hele Danmark.

9 INVESTERINGER OG NY TEKNOLOGI

I 2016 investerede erhvervslivet i Kalundborg Kommune næsten 2 mia. kr., hvoraf 46 pct. blev investeret i bygninger og anlæg.

Investeringer i intellektuelle rettigheder udgør en stigende andel af de samlede investeringer i Kalundborg Kommune. Investeringer i intellektuelle rettigheder pr. fuldtidsbeskæftiget er dog lavere i Kalundborg Kommune sammenlignet med Region Sjælland og hele landet. Til gengæld var omfanget af investeringer i maskiner, IKT og transportmidler pr. fuldtidsårsværk højere i Kalundborg Kommune end i Region Sjælland.

62%

af investeringerne i Kalundborg foretages inden for industri, råstoffer og forsyning.

81%

af investeringer blev i 2016 foretaget af virksomheder med mindst 50 fuldtidsårsværk.

Investeringer i ny teknologi har stor betydning for virksomheders værdiskabelse og produktivitet. Særanalysen af de lokale virksomheders investeringer kan bidrage til at belyse årsager til forskelle i værdiskabelse og produktivitet mellem Kalundborg Kommune og de øvrige kommuner i Region Sjælland.

Erhvervslivets investeringer opgøres i dette kapitel som faste bruttoinvesteringer, der dækker virksomhedernes udgifter til opførelse af nye bygninger og anlæg, samt køb af transportmidler, maskiner, software, inventar, mv. med fradrag fra salg af tilsvarende goder. Hertil kommer tilvæksten i landbrugets stambesætninger.⁵

Data for erhvervslivets samlede, faste bruttoinvesteringer er trukket via Den Regionale Model for Erhverv og Beskæftigelse, Sam-K//Line, som baserer sig på tal fra Nationalregnskabet opgjort af Danmarks Statistik. Tallene er opgjort på varemarkedsstedet, dvs. der, hvor investeringerne er placeret.⁶

Investeringsomfanget påvirkes både af den økonomiske situation og af de generelle rammevilkår. Ikke mindst skatter og afgifter samt finansieringsmuligheder er væsentlige i forhold til virksomhedernes beslutning om at investere. Udsvingene i investeringerne påvirkes af den generelle konjunktursituation, herunder udvikling i efterspørgsel, kapacitetspres og renteniveau.

Figur 9.1 viser de samlede, faste bruttoinvesteringer foretaget inden for private brancher i Kalundborg Kommune over perioden 2010-16.

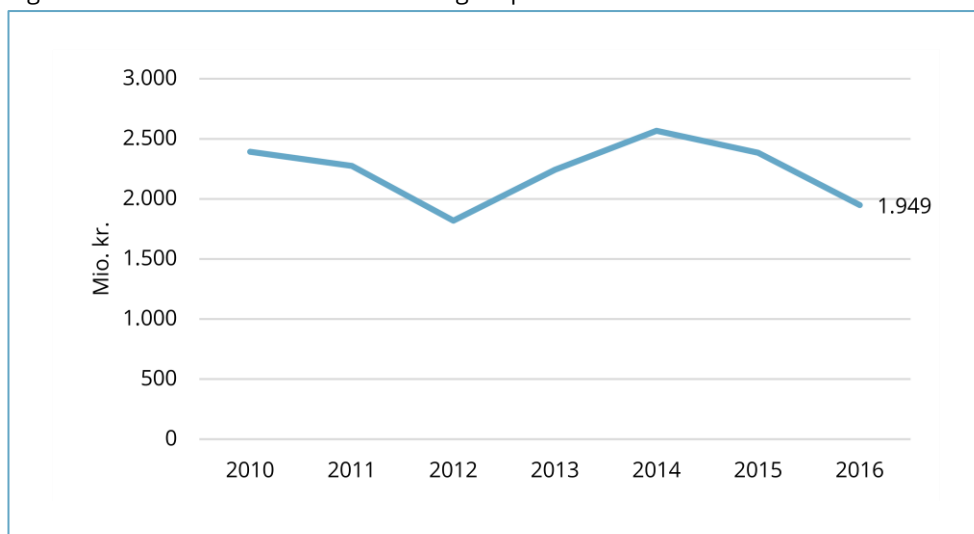
I 2016 blev der i alt investeret knap 2 mia. kr. i Kalundborg Kommune. Det er noget lavere end de foregående par år, hvor de samlede faste bruttoinvesteringer var hhv. 2,4 og 2,6 mia. kr.

Kalundborg tegner sig i 2016 for ca. 7 pct. af de samlede faste bruttoinvesteringer i Region Sjælland i 2016, hvor der i alt blev investeret næsten 28 mia. kr.

⁵ Opgjort på landsplan er de faste bruttoinvesteringer altid positive, mens bruttoinvesteringer nedbrudt på hovedsektorer kan være negative, hvis en sektors frasalg af bygninger og anlæg til en anden sektor er større end udgifterne til nye bygninger og køb af anlæg i den pågældende sektor.

⁶ Det skal imidlertid bemærkes, at der er en vis usikkerhed forbundet med tallene for bruttoinvesteringer: Oplysninger om virksomhedernes samlede faste bruttoinvesteringer hentes fra Skat og opgøres på CVR-nummer (hovedsæde) af Danmarks Statistik. Investeringer fordelt på kommuneniveau er dernæst estimeret på baggrund af erhvervsbeskæftigelsen, mens fordelingen på investeringstyper (bygge & anlæg, transportmidler, inventar, mv.) er stikprøvebaseret.

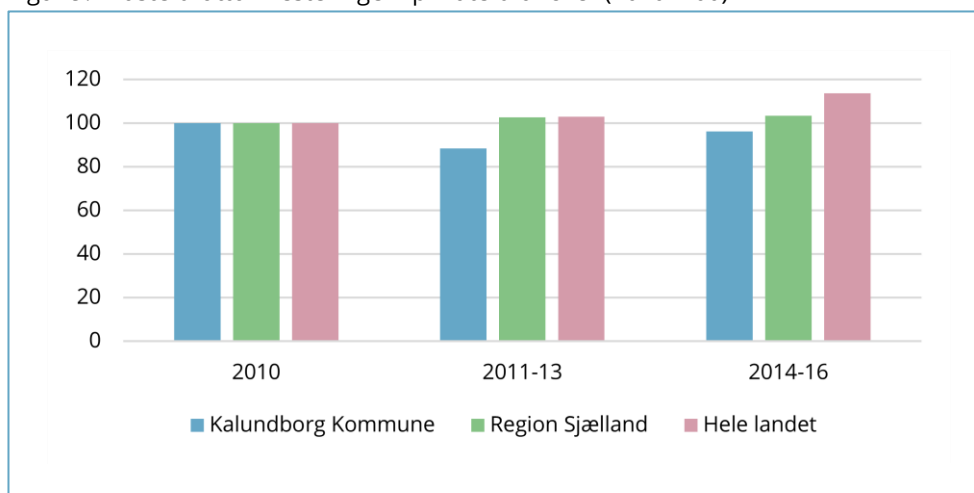
Figur 9.1 Samlede faste bruttoinvesteringer i private brancher

Kilde: Sam-K/Line.

Figur 9.2 viser den gennemsnitlige, indekserede udvikling i faste bruttoinvesteringer i private brancher for perioderne 2011-13 samt 2014-16. Udviklingen i Kalundborg sammenlignes med regionen og hele landet.

Figur 9.2 Faste bruttoinvesteringer i private brancher (2010=100)

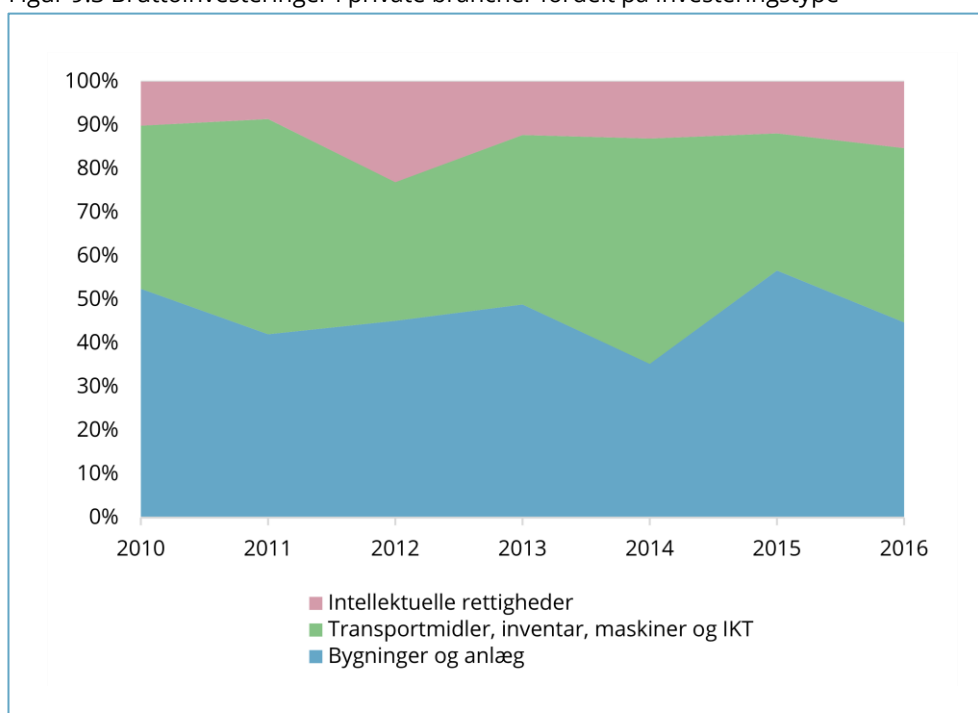
Kilde: Sam-K/Line.

I Kalundborg Kommune faldt de faste bruttoinvesteringer i perioden efter 2010 med 12 pct. i gennemsnit, hvorefter bruttoinvesteringerne steg en smule i periode 2014-16. Dog forblev de gennemsnitlige bruttoinvesteringer i Kalundborg under niveauet i 2010. I modsætning hertil har Region Sjælland i gennemsnit haft en svagt stigende investeringsaktivitet på 3 pct. efter 2010. På landsplan var den gennemsnitlige investeringsaktivitet 14 pct. højere i perioden 2014-16 sammenholdt med basisåret 2010.

De samlede investeringer kan opdeles på forskellige typer af investeringer, hhv. produktionsanlæg og maskiner, investeringer i nye bygninger, intellektuelle rettigheder, IKT og transport. Intellektuelle rettigheder omfatter investeringer i software samt investeringer i forskning og udvikling.

Figur 9.3 viser udviklingen i faste investeringer i private brancher i Kalundborg Kommune fra 2010 til 2016 fordelt på tre hovedtyper af investeringer: (i) Bygninger og anlæg, (ii) transportmidler, inventar, maskiner og IKT samt (iii) intellektuelle rettigheder.

Figur 9.3 Bruttoinvesteringer i private brancher fordelt på investeringstype

Kilde: Sam-K/Line.

Note: Intellektuelle rettigheder omfatter investeringer i software samt investeringer i forskning og udviklinger. IKT står for Information- og kommunikationsteknologi.

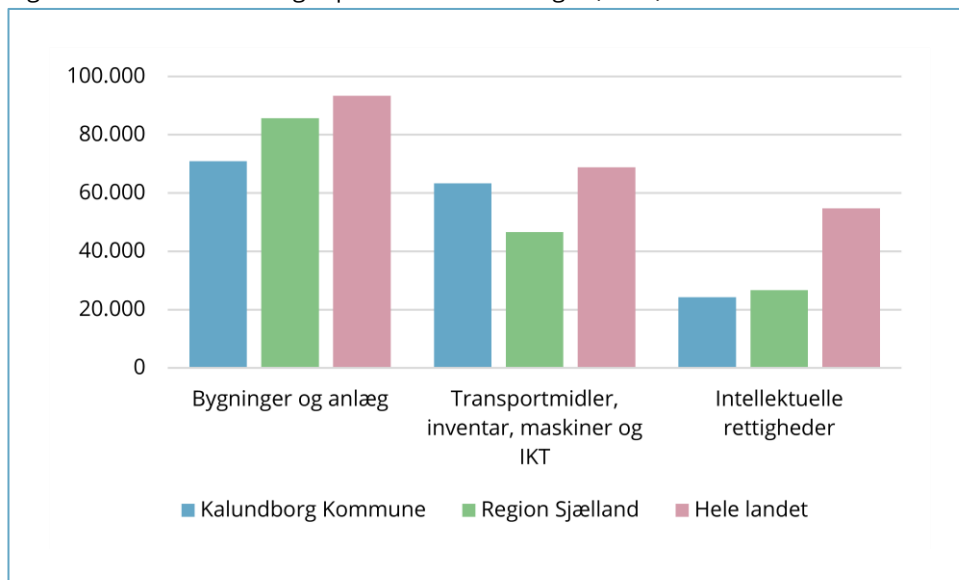
Bruttoinvesteringer i bygninger og anlæg udgør den største andel af erhvervslivets samlede investeringer. I 2016 blev der investeret 872 mio. kr. i bygninger og anlæg. Der blev investeret næsten lige så meget i transport, inventar, maskiner og IKT (779 mio. kr.), mens der i 2016 blev investeret knap 300 mio. kr. i intellektuelle rettigheder.

Siden 2010 er der sket en mindre ændring i sammensætningen af investeringerne i Kalundborg Kommune. Investeringer i intellektuelle rettigheder udgør en stigende andel af de samlede investeringer. I 2010 udgjorde intellektuelle rettigheder 10 pct. af de samlede investeringer i private brancher, men er siden steget til 15 pct. i 2016.

Omvendt udgør investeringer i bygninger og anlæg en faldende andel af de samlede investeringer i Kalundborg Kommune. Andelen er faldet fra 52 pct. i 2010 til 45 pct. i 2016.

Figur 9.4 viser private branchers bruttoinvesteringer pr. fuldtidsbeskæftiget i 2016 for hhv. Kalundborg Kommune, Region Sjælland og hele landet.

Figur 9.4 Bruttoinvesteringer pr. fuldtidsbeskæftiget (2016)

Kilde: Sam-K/Line og Danmarks Statistik (særkørsel).

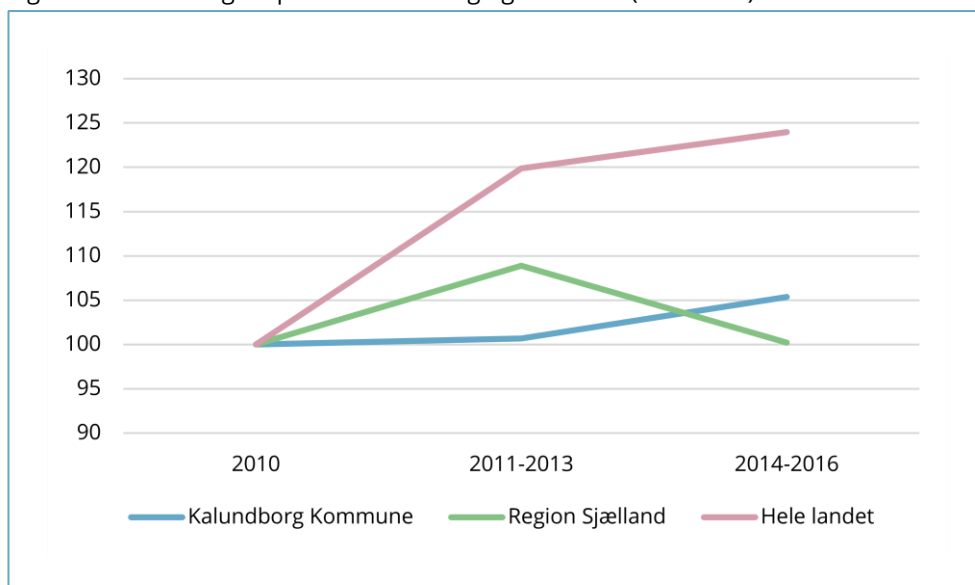
Note: De samlede bruttoinvesteringer omfatter ikke investeringer i originalværk, kunst og underholdning samt nettoanskaffelse af værdigenstande.

I 2016 var omfanget af investeringer i bygninger og anlæg pr. fuldtidsårsværk og investeringer i intellektuelle rettigheder pr. fuldtidsårsværk i Kalundborg Kommune noget under niveauet i Region Sjælland og hele landet.

Til gengæld var omfanget af investeringer i maskiner, IKT og transportmidler pr. fuldtidsårsværk højere i Kalundborg Kommune end i Region Sjælland. Det afspejler bl.a., at Kalundborg huser topmoderne produktionsafdelinger fra en række af Danmarks førende industrivirksomheder. Investeringer i maskiner, IKT og transportmidler har stor betydning for den samlede produktivitet og værdiskabelse. Det er således positivt, at investeringsomfanget pr. fuldtidsårsværk på dette område ligger på et relativt højt niveau i Kalundborg Kommune.

For at sammenligne udviklingen i erhvervslivets investeringer i produktionsanlæg og maskiner i Kalundborg Kommune med Region Sjælland og hele landet, er den indekserede gennemsnitlige udvikling for perioderne 2011-13 og 2014-16 vist i figur 9.5 med 2010=100.

Figur 9.5 Investeringer i produktionsanlæg og maskiner (2010=100)

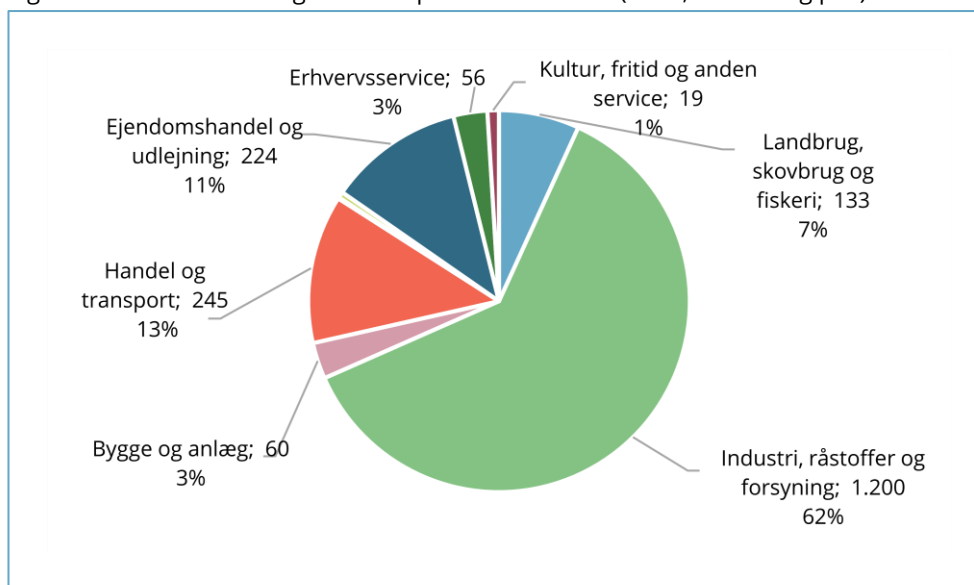
Kilde: Sam-K/Line.

I Kalundborg Kommune var de gennemsnitlige investeringer i produktionsanlæg og maskiner i perioden 2011-13 på niveau med 2010, mens Kalundborg oplevede en fremgang i de gennemsnitlige investeringer på 5 pct. fra 2014-16.

På landsplan steg erhvervslivets gennemsnitlige investeringer i produktionsanlæg og maskiner i begge perioder efter 2010. Ligeledes oplevede Region Sjælland en mindre stigning i perioden 2011-13, mens investeringsniveauet i produktionsanlæg og maskiner i 2014-16 var på niveau med basisåret 2010.

Figur 9.6 viser bruttoinvesteringer i Kalundborg Kommune fordelt på hovedsektorer. Her ved er det muligt at undersøge, om investeringerne i Kalundborg primært er drevet af nogle enkelte sektorer eller er jævnt fordelt over alle hovedsektorerne i kommunen. Der er både vist niveauet af investeringer i 2016, samt hvor meget sektoren udgør af de samlede bruttoinvesteringer i private brancher i Kalundborg Kommune.

Figur 9.6 Bruttoinvesteringer fordelt på hovedsektorer (2016, mio. kr. og pct.)

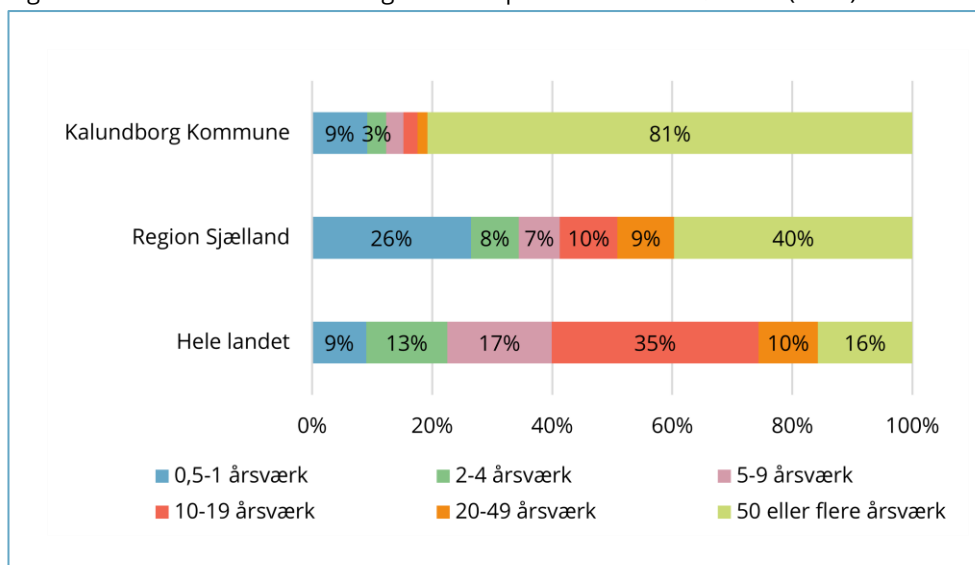
Kilde: Sam-K/Line.

Virksomhederne indenfor industri, råstoffer og forsyning stod for hovedparten af investeringerne i Kalundborg Kommune i 2016. Sektoren investerede 1,2 mia. kr., svarende til 62 pct. af alle de samlede bruttoinvesteringer. Til sammenligning stod industri, råstoffer og forsyning for 27 pct. af investeringerne i Region Sjælland. Industriens høje andel af investeringerne i Kalundborg Kommune skal dels forklares ved tilstedeværelsen af Novo Nordisks insulinproduktion samt Novozymes' enzymfabrik i Kalundborg.

Sammenlignet med hele regionen tegner ejendomshandel og udlejning sig for en relativ lille andel af investeringerne i Kalundborg Kommune. I Kalundborg tegnede ejendomshandel og udlejning sig for investeringer på i alt 224 mio. kr., svarende til 11 pct. af de samlede investeringer. Samme sektor stod for 36 pct. af investeringerne i Region Sjælland.

For at undersøge om virksomhedernes anvendelse af ny teknologi primært er drevet af de større virksomheder lokaliseret i Kalundborg, viser figur 9.7, hvordan erhvervslivets bruttoinvesteringer fordeler sig på virksomhedsstørrelse. Investeringernes fordeling på virksomhedsstørrelse i Kalundborg Kommune sammenlignes med Region Sjælland samt hele landet.

Figur 9.7 Erhvervslivets investeringer fordelt på virksomhedsstørrelse (2016)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel baseret på Regnskabsstatistikken for private byerhverv på arbejdsstedsniveau).

Note: Opgørelsen er baseret på virksomhedernes bruttoinvesteringer. Regnskabsstatistikken omfatter ikke landbrug, fiskeri, havne, pengeinstitutter, forsikring og almene boligselskaber.

Ikke overraskende foretages langt hovedparten af bruttoinvesteringerne i Kalundborg Kommune af virksomheder med 50 eller flere fuldtidsårsværk. I 2016, stod de største virksomheder i kommunen for 81 pct. af de samlede investeringer, mens denne virksomhedsgruppe kun stod for 16 pct. af investeringerne på landsplan.

Mens de små og mellemstore virksomheders investeringer (2-49 fuldtidsårsværk) i Kalundborg udgjorde en relativ lille andel af de samlede investeringer, repræsenterede mikro-virksomhedernes (0,5-1 fuldtidsårsværk) investeringer 9 pct. af de samlede bruttoinvesteringer i Kalundborg, hvilket er på niveau med hele landet, men markant under regionsgennemsnittet.

BILAG

Erhvervsspecialisering og udvikling i beskæftigelsen (2010-17)

Branche	Specialiseringsgrad 2017	Ændring i specialiseringsgrad 2010-17	Antal årsværk 2017
Farma og kemisk industri, mv.	10,02	0,81	4.564
Landbrug, skovbrug og fiskeri	1,52	-0,08	686
Undervisning	1,37	-0,01	378
Råstof, energi og forsyning mv.	1,27	0,19	152
Bygge & anlæg	1,22	-0,01	1.397
Levnedsmiddelindustri	0,95	-0,16	323
Private velfærdsinstitutioner	0,86	-0,35	218
Transport	0,83	-0,05	555
Detailhandel	0,83	-0,09	1.136
Operationel service	0,76	0,01	648
Metalindustri	0,75	-0,10	206
Sundhedsvæsen	0,69	-0,03	199
Ejendomshandel og udlejning	0,59	0,06	188
Hoteller og restauranter	0,58	-0,15	307
Rådgivning, forskning og udvikling	0,56	-0,01	446
Andre serviceydelser mv.	0,53	-0,04	182
Møbel og anden industri mv.	0,46	-0,39	97
Reklame og øvrig erhvervs-service	0,34	-0,03	75
Kultur og fritid	0,21	0,00	41
Engroshandel	0,20	-0,02	222
Maskin- og transportmiddelindustri	0,18	-0,01	79
Forlag, tv og radio	0,17	-0,08	29
Finansiering og forsikring	0,13	-0,07	72
Tekstil, træ og papirindustri mv.	0,11	-0,15	18
Tele, IT og information	0,07	-0,05	37
Elektronikindustri	0,00	-0,01	0
Uoplyst aktivitet	0,00	-0,76	0

IRIS GROUP

JORCKS PASSAGE 1B, 4. SAL | DK-1162 KØBENHAVN K
IRISGROUP@IRISGROUP.DK | WWW.IRISGROUP.DK